Ekim, 1961

YIL : 11
Sayı : 44

TÜRK MASON DERGİSİ

Ahenk (Prof. H. Vehbi Eralp) 2346

İnanış ve Din Des'elesi (Cemal Kıpçak) 2357

Albert Pike B.·. (Edwin Grafton B.·.) 2362

Bir Anneye Serenade (M. İksel) 2369

Avrupada Franmasonluğun İnkişafı (Faiz Poroy) 2379

Üstadı Muhteremlik Vasıfları 2390

Başka Memleketlerden Haberler 2391

Ebedi Meşrika İntikal Edenler 2396

Mason B.·. lere mahsustur

TÜRK MASON DERGİSİ : İmtiyaz sahibi : **Türkiye Mason Derneği** ★
Yazı işleri mes'ul müdürü : **HÂMİT ÖREN** ★ İdarehane : No. 111, Tepebaşı - İstanbul ★ Nüshası : 125 kuruş, yıllık abone : 5 lira
KULEN BASIMEVİ — GALATA

TÜRK MASON DERGİSİ
(Revue trimestrielle)
Organe de la Franc-Maçonnerie Turque.
Gérant responsable : HÂMİT ÖREN
Adresse : Tepebaşı No. 111, İSTANBUL

TÜRK MASON DERGİSİ

Türkiye Mason Derneği tarafından üç ayda bir neşrolunur

Yıl : 11 ★ İstanbul, Ekim 1961 ★ Sayı : 44

Muhtelif memleketlerdeki Mason teşkilâtı, müşterek gayede ve idealde birleşme bakımından üniversel, fakat herbiri kendi memleketi bünyesinde tamamiyle müstakil, millî bir müessesedir.

AHENK

★ Prof. H. Vehbi ERALP ★

Muhterem localarımızdan birine adını veren bir kelime üzerinde, ahenk sözü üzerinde durmak ve bu kelime münasibetiyle Pythagoras Mektebinden bahsetmek istiyorum. Aşağıda da görüleceği gibi, Pythagoras felsefesi, çeşitli bakımlardan masonluğu ilgilendiren bir doktirindir. Bundan başka ahenk fikri bu felsefede çok esaslı bir yer tuttuğundan masonluğun Pitagorascılıkla daha büyük bir yakınlığı olmak icap eder.

Ahenk sözü bütün umumî tabirler gibi, çeşitli yerlerde farklı manalarda kullanılan bir kelimedir. ve bu yüzden bunun geniş bir tarifini vermek hayli güçtür. Bir aile içindeki ahenkden, ahenkli bir mısra'dan, ahenkli bir hareketden, renklerin ahenginden, bir vücudu teşkil eden organların ahenkli işlemesinden bahsedilir. Birbirinden bu kadar ayrı sahalarda aynı kelimenin kullanılması arada müşterek bir nokta bulunduğunu gösterir, yanılmıyorsam, ahenk kelimesinin ilk ve esas manası, daha çok musikiden gelmektedir. Netekim dilimizde eskiden ahenk kelimesi musiki yerine kullanılırdı; «dün akşam sizde musiki vardı» denildiği gibi «dün akşam sizde ahenk vardı» da denilebilirdi.

Dilimizde ahenk kelimesi öyle görünüyorki Yunanca'dan gelen iki kelimeyi, **Harmonia**, ve **Rythmos** kelimelerini karşılamaktadır. Yunan mitolojisinde Harmonia harp tanrısı Ares (Latinlerin Mars'ı) ile ahenk manasına gelen Harmonia ile bir münasibeti varmı, bilemiyorum. Belki de aheng'in güzellikle olan sıkı münasibeti, güzellik Tanrıçasının kızına verilen isimle bu kelimenin aynı olmasının sebebidir. Hemen ilâve edeyim ki, bunu hatırıma

gelen çok uzak bir tahmin olarak söyliyorum. Yoksa bu hususda hiç bir bilgiye sahip değilim.

Harmoni manasına gelen Ahenk kelimesini «seslerin kulağa hoş gelecek şekilde bir arada bulunması» diye tarif etmek mümkündür. Musikide notalar ya birbiri ardınca, ya bir arada çalınabilir. Notalar bir biri ardınca gelirse buna Melodi deniyor, bir arada çalınırsa, buna harmoni adı veriliyor. Bizim musikimizde sazlar ve sesler beraberce aynı notaları çıkardıklarından bu musiki melodiye dayanır; halbuki Batı musikisinde aletler aynı anda farklı notalar çıkarabildiklerinden, melodinin yanında ondan daha mühim olarak, harmoni vardır. Başka bir deyişle bizim musikimiz melodi itibariyle zengin, batı musikisi harmoni bakımından zengindir. İki musiki arasındaki esas farklardan biri bu olsa gerekir.

Ahengin ikinci bir manasını teşkil eden rythme kelimesine gelince, bunu şöyle tarif etmek mümkündür : bir mısra'da, bir musiki cümlesinde, bir dans'da ilh., kuvvetli zamanlarla zaif zamanların simetrik ve periyodik bir şekilde birbirini takip etmesi, böylece fiziyolojide kalbin atışının sistollerle veya stollerin birbirini muntazam olarak kovalamasından doğan bir rythmden bahsedilir ve bu gidiş bozulunca, buna hekimler, rythme yokluğu manasına gelen arythmie adını verirler.

İster harmoni manasına gelsin, ister rythme manasına gelsin, ahenk netice itibariyle insanda estetik bir heyecan, bir güzellik duygusu uyandırabiliyor. Güzelin kendisi olmasa bile, esas unsurlarından biri oluyor. Bunun niçin böyle olduğunu anlamak güç olmasa gerektir. Güzel'in en elverişli tariflerinden biri, onun «çoklukta birlik» olduğunu söyleyen tariftir. Eski filosoflar derin bir seziş-le, bunu kavramışlardı. Estetiği tecrübî bir metodla korumaya çalışan Fechner gibi estetikciler yaptıkları tecrübeler sonunda ayni neticeye vardılar. Haç gibi yahut

düzgün dört köşeli şekiller gibi basit şekiller üzerinde tecrübeler yapılırsa, bunlardan en çok hoşa gidenlerinin kenarları arasında belli bir nisbet bulunan şekiller olduğu görülür. Öyleki burada küçük kenarın büyük kenara nisbeti, büyük kenarın küçük kenarla büyük kenarın toplamına olan nisbeti gibidir, ve böylece devam eder. Küçük kenarı (1) ile gösterirsek, bu nisbeti $X^2 - X - 1 = 0$ gibi bir matematik formülle ifade edebiliriz. Burada (X) irrationnel bir sayıdır ve değeri takribî olarak 1,618 dir. Buna estetikte «altın nisbeti» yahut «altın ölçü» demişlerdir. Söylenilen nisbetler yüzünden basit de olsa, burada çoklukta birlik elde edilmişdir. Hiç akustik bilmediğimiz halde kulağımız nasıl sesler arasında basit nisbetler olan akordu duyabilirse, bu nisbeti bilmeden de gözümüz şekildeki çoklukta birliği kavrayabilir, bu sebepledir ki bir kare yahut çok yayvan bir dört köşeli şekil o kadar hoşumuza gitmiyor. Kenarlarının birbirine eşit olması yüzünden kare de birlik vardır, amma çokluk yoktur; fazla yayvan bir şekilde çokluk vardır, amma birlik yoktur.

Şimdi ahenge gelelim : Ahengin hoşa gitmesi, çoklukta birliği sağlamasındandır. Ahenglı olan ritmik bir dansta, birbirinden farklı hareketler, bir birlik, bir bütün teşkil edecek şekilde bir birini kovalar; Musikide melodi, farklı seslerin bir birlik, bir bütün haline gelmesidir. Öyleki melodiyi teşkil eden notalardan birini kaldırsanız yahut kısaltsanız veya uzatsanız, melodi bozulur; canlı bir vücüdü sakatlamış gibi olursunuz.

Ahengin mana ve ehemmiyetini belirtmek için, üzerinde biraz düşündüğüm bir san'atten, şiirden bahsetmek istiyorum. Şiirle nesrin, kelimeleri kullandığına bakarak uzun zamanlar bu ikisinin bir tek san'at olduğu sanılmış ve her ikisi de edebiyat adı altında toplanmıştı. Bu görüş bugün bile çok yaygındır; uzun asırlar devam eden bu gelenekten kurtulmak kolay değildir. Böyle bir görüşte şiiri nesirden ayırmak için, birincisinin vezinli ve kafiyeli

bir söz olduğu söylenerek, tamamiyle haricî bir vasf üzerinde durulmuştur. Halbuki her vezinli ve kafiyeli sözün şiir olmadığı meydandadır. Uğraşılırsa manzum bir matematik, bir fizik, bir kimya kitabı, manzum bir lûgat yazılabilir. Amma bunların hiç biri şiir olmaz, eskilerimiz bunu görmüşler, şiir olmayan sözler için :

Nihayet olkadar vardırki mevzun ve mukaffadır.

demişlerdir. Aksine vezinsiz ve kafiyesiz şiir söylemek mümkündür. O halde şiir nedir ? Kısaca söylemek gerekirse, «şiir ahenkli bir sözdür» diyebiliriz. Şiiri nesirden ayıran esas hususiyet, misra'ın «iç ahengi» denilen şeydir. Bu «iç ahenk» vezinden tamamiyle ayrıdır : zira ayni vezinden söylenen mısra'ların ahengi büsbütün başka olabileceği gibi, bazıları ahenkli bazıları ahenksiz olabilir.

Mahı muharrem oldu meserret haramdır

ve

Mecliste işü nuş bu şep meşrebimcedir

mısra'larını her ikisi de aynı vezindendir, her ikisi de ahenklidir, amma ahenkleri başka başkadır; o kadar başkadır ki, dikkat edilirse bunların ayni vezinden olduklarının pek farkına varılmaz. Bunun gibi :

Recai'ye kesel geldi bu yerlerde oturmakdan

ve

Bu gün mecliste zevkın böyle tufan olduğun gördük

mısra'larının her ikisi de aynı vezindendir; amma birincisi ahenksiz olduğu ve böyle olduğu için şiir olmadığı halde, ikincisinde tam bir ahenk vardır ve bu sebeple şiirdir. Bu yolda daha pek çok örnek bulunabilir. Ahenk şiiri nesirden ayırır ve bir dereceye kadar musikiye yaklaştırır.

Şiir nesirle musiki arası bir san'attır. Fakat ne biri ne ötekidir, şiiri sadece manadan ibaret saymak, onu nesirle bir saymak olur, sadece ahenkten ibaret saymak, onu musiki ile karıştırmak olur. Şiirin ahengi seslerin değil, kelimelerin yan yana gelmesinden - büyük bir şairimizin tabirini kullanırsak- istifinden meydana gelir. Bu ahengi yüzündendir ki şiir nesre çevrilemiyen söz diye tarif edilebilir. Bir roman gözle de okunabildiği halde, tamamiyle zevkine varabilmek için bir şiir mutlaka yüksek sesle okunmalıdır. Bir şiiri güzel okumak demek, ondaki mısra'ların ahengini duymak ve duyurabilmek demektir. Bu ahengi duymadıkça şiirin güzelliğini anlamak kabil değildir.

Görülüyor ki ahengin güzel san'atlerde çok mühim bir yeri vardır. San'at eseri bir bakımdan canlı varlıklara benzetilebilir. Canlı varlık gibi, san'at eseri de birbirinden ayrı kısımların birliği, ahenkli bir bütünüdür. Yalnız canlılar, veraset kanunları yüzünden, seri halinde meydana geldikleri halde, her san'at eseri kendi nev'inde bir tanedir yani orijinaldir; hele büyük san'at eserleri için bu daha çok doğrudur. Bir san'at eserinin büyüklüğü, teferruatındaki zenginlikle beraber bu teferruatı bir birlik, bir bütün halinde toplamadaki başarısında, bir kelime ile, ahengindedir. Böylece büyük san'atkâr, en büyük san'atkârla yarış eden ve tabiat içinde ikinci bir tabiat yaratan bir yaratıcı olur.

*
* *

Ahenk Muhterem Locası günün birinde bir galeriye sahip olursa, adının umumî olarak güzel san'atlara, hususî olarak şiire olan bu yakınlığı dolayısıyla, buraya şairlerin babası sayılan Homeros'ın bir büstünü koymalıdır. Amma bu büsbütün yanında burada aynı derecede, belki de daha fazla yer almaya hak kazanan ikinci bir şahsiyet vardır ki o da Pythagoras'dır. Pythagoras kimdir ? Bu su-

ale doğru ve kesin bir cevap vermek hayli güçdür; çünki bu filosof daha sağlığında efsaneleşmiş, efsaneleşdirilmişdir. Onun şahsiyeti hakkında olduğu gibi fikirleri hakkında da ilk elden vesika hemen hemen yok gibidir; bu hususdaki bilgilerimiz asırlarca sonrasına ait kaynaklardan geliyor. Bu sebeple, ondan aşağı yukarı iki asır sonra yaşayan Aristoteles'in yaptığı gibi, felsefe tarihçileri, Pythagoras'dan çok Pythagorascılardan bahs etmeyi tercih ediyorlar. Ölümünden aşağı yukarı elli yıl sonra Pythagoras insan üstü bir varlık sayılmaya başlanmıştır. Apollon'un veya Hermes'in oğludur. Öbür dünyaya gitmiş gelmiştir, aynı anda farklı bir çok yerlerde bulunabilir, bir dizi altındandır, geleceği haber verir, ilah...

Sisam adasında doğan Pythagoras, iyice bilinmeyen sebepler yüzünden kırk yaşlarında iken vatanını terk ediyor ve o vakitler Büyük Yunanistan adı verilen cenubî İtalya'ya gidiyor. Krotone'de karaya çıkıyor. Konuşmalarının büyük tesiri altında kalan eskiler meclisinin arzusu üzerine, vaaz ve nasihatlere başlıyor, şöhreti yayılıyor. Büyük Yunanistanın her tarafından, Sicilya'dan, hatta Roma'dan ondan feyz almaya geliyorlar. Birlik böyle doğuyor. Burada gaye yeni bir hayata alışmakdır. Pythagorascilik yalnız bir felsefe mektebi değil, aynı zamanda dinî ve mistik mahiyetde gizli bir tarikattır. Buraya girecekler büyük bir dikkat ve itina ile seçilirdi. Kadınlar da, yabancılar da tarikate alınabilirdi. Teşkilatlanan Pythagorascılar, cenubî İtalya'da ve Sicilya'da bazı şehirlerin başına geçmişler, bunları kendi prensiplerine göre idare etmişlerdir. Çok daha sonraları M.Ö. Dördüncü asrın ilk yarısında, Taranto şehrini meşhur Pythagorascı Arkhytas idare ettiğini ve filozof Platon'u Sicilya'da Siragüzadaki müstebid hükümdarın elinden kurtardığını görüyoruz. Pythagorascılık cenubî İtalya'dan asıl Yunanistan'a geçmiş, bazi şehirlerde tarikatin merkezi kurulmuştur.

Pythagorascılık bir felsefe mektebi olmakla beraber,

bir felsefe tarihcisinin haklı olarak söylediği gibi, bir çeşit dinî masonlukdu. Yalnız burada dinî inançlar ve ayinlerin yanında, ilmî çalışmalara da büyük bir yer veriliyordu. Rivayete göre felsefe kelimesini ilk bulan Pythagoras'ın kendisidir. Ancak Tanrıların hekim, = Sofos olabileceklerini, insanların olsa olsa hikmet dostu = filosof olabileceklerini söylemiştir. Bu tarikata girenler matematikle, astronomi ile, musiki ile hekimlikle uğraşdıkları zaman hedefleri, ruhlarını temizlemekti. Bunun dışında sadece ahlakî olan prensipler de Pythagorascılıkta büyük bir yer tutardı. Her tarikat mensubu gece uyumadan önce bir vicdan muhasebesi yapmaya ve kendi kendine şu sualleri sormaya mecburdu : 1 — İşlediğim hatalar nedir ? 2 — Ne gibi iyilikler yapdım ? 3 — Yapmam gerekenlerden yapmadıklarım nelerdir ? Uyanınca da o günü iyi kullanmak için bir program yapardı. Pythagorascılara göre faziletsiz bir ruh, hakikatin ışığını temaşa edemez; zira temiz olmayanların temiz olana yaklaşması mümkün değildir. Tanrılara inanmak, Tanrıları saymak, bu tarikatin temel inançlarından idi. Amma Tanrı hakkında halkın görüşüne çok üstün bir görüşleri vardı : Tanrıya saygı göstermek, ona kurbanlar takdim etmekle değil, belki de onun bize vereceklerine layık olmağa çalışmakla olur. Tanrıya bir şey takdim ederek ona saygı gösterdiğini sanan, Tanrının bir şey'e ihtiyacı olduğunu düşünüyor ve kendisini ona üstün sayıyor demektir. Pythagoras Tanrı'nın ad na yemin etmeyi yasak etmişdi; buna lüzum yoktur, derdi. Zira hareketlerine bakarak bir insanın sözüne inanılır; yemin insana kefil olmaz, yemine kefil olan insandır. Gizli bir tarikat olan Pythagorascılıkta dostluk büyük bir yer tutardı. Dostlar arasında her şey ortaktır; başka bir vücudta bulunan insanın kendisidir, sözleri Pythagorascılıktan geliyor. Bundan ilham alarak Aristoteles, dostluğu iki vücutta bulunan ayni ruh diye tarif etmiştir. Rivayete göre insan dostluğu demek olan filantrofpia sözü-

nü ilk bulan Pythagoras olmuşdur. Yine Pythagoras birbirine darılan iki dostun güneş batmadan barışmalarını isterdi. Pythagorascılar dostluğu yalnız insanlara değil hayvanlara, nebatlara kadar teşmil ederlerdi. Zira ruhların bir vücuttan başka bir vücuda, hatta insan ruhunun hayvan ve nebatlara geçtiğine inanırlardı. Yalnız dostları büyük bir dikkat ve itina ile seçmek icap ettiğini söylerlerdi; çünki dostluk, ana baba ve akrabalık gibi tabi'atten gelen bir şey değildir. Pythagorascılar fazileti ruhda Tanrının tasviri diye tarif ederlerdi. İyilik zahmetli, kötülük zevkli olsa bile, yine iyilik kötülüğe tercih edilmelidir; çünki iyiliği zahmetle yapsak bile zahmet gider, iyilik kalır, kötülüğü zevkle işlesek bile, zevk geçer, kötülük kalır.

Sembollar Pythagorascılıkda büyük bir yer tutardı. Bunlar derin bir düşünceyi ifade eden kısa cümlelerdi. Bu cümlelerin manasını, ancak tarikatden olanlar anlayabilirlerdi. Pythagosrascılıkda gizlilik esasdı; bu gizlilik yalnız tarikatin sırlarına değil, fakat burada bulunan ilmî hakikatlere de şamildi. Bunları yabancılara söylemek yasakdı. Tarikatin kurucusu Pythagoras'ın adı söylenmezdi; ondan bahsederken «O söyledi» denilirdi. Üstad çıraklara bir perdenin arkasında gizlenmiş olarak hitap ederdi. Adı mukaddes sayıldığı gibi, sözüne de inanmak lâzımdı.

Şimdiye kadar söylenenler : tarikatin gizliliği, sıkı disiplin, sembolizm, ahlak prensiplerinin ehemmiyeti, dostluğa verilen değer, ruhu temizlemeye çalışma, vicdan muhasebesi gibi esaslar Pythagorascılıkla Masonluk arasında ne kadar sıkı ve derin benzerlikler olduğunu gösterir. Şimdi Pythagoras felsefesi hakkında söyliyeceklerimiz, Pythagorascılığın ahenk mefhumu ile ve dolayısıyla Masonluğa olan yakınlığını belirtmeye yarayacakdır.

Bu felsefenin esası her şeyin sayılardan ibaret oldu-

ğu ve alemde görülen güzelliğin sayılar arasındaki uygunluk ve ahenkden doğduğu şeklinde hulasa edilebilir. Pythagorascılığın ilmühal kitabında, en hakim olan nedir sualine (sayıdır), en güzel olan nedir ? sualine (ahenkdir) cevabı verilirdi. Bu felsefeye göre her şey sayılardan gelir ve sayılara döner. Bazi sayılara kutsal bir değer ve gizli bir hassa atfetmek, çok eski olan dinî bir temayüldür. Üçler, yediler, kırlar, hepimizin işittiği tabirlerdir. Fakat rivayete göre Pythagoras'ı sayılar felsefesine ve sayılar mistiğine götüren seslerin akordu arasında gördüğü sayı münasibetleridir. Örs üzerine çekiçle vurulduğu zaman, çıkan seslerin yüksekliği, çekiçlerin ağırlığına göre değişir, yahut tellerin çıkardığı sesler, bu tellere asılan ağırlıklara bağlıdır. Böylece sayı musiki akordunu meydana getiriyor. Buna bakarak Pythagorascılar, cür'etli bir tamimle, her şeyin sayı olduğunu söylemişlerdir. Mesela : 7 buhran zamanını gösterir, çünki 7 gün, 7 ay, 7 yıl varlıkların gelişmesinde üstün bir rol oynar. Evlenme 5 ile gösterilir, çünki ilk çift sayı olan 2 nin ilk tek sayı olan 3 ile birleşmesinden meydana gelmişdir. (Pythagorascılar (1) i sayılar serisinin dışında ve bütün sayıları meydana getiren unsur sayarlardı. Bütün sayıları (1) den hareketle tarif ettiğimiz halde yanılmıyorsam, (1) in kendisini tarif etmek mümkün değildir. Adalet 4 veya 9 ile gösterilir, zira 4 ilk çift sayının, 9 ilk ten sayının kendi kendisiyle çarpılmasından meydana gelmişdir; adaletde de iki taraf arasında bir eşitlik vardır. 1 noktayı, 2 çizgiyi, 3 sathı, 4 hacmi gösterir. Aynı şekilde bu yazılar sırasıyla ferdin, ailenin, mahallenin ve sitenin sembollarıdır. İlk dört sayı aynı zamanda her şey'i ihtiva eder; unsurlar, mevsimler, çağlar hep dörttür. Tierce, quarte, quinte, octave gibi sesler arasındaki akordlar bu ilk dört sayı arasındaki nisbetlerle gösterilir. Pythagorascılar ilk dört sayıya tetraktys derler ve bunu kutsal sayarlardı. Ayni zamanda $1 + 2 + 3 + 4 = 10$ dır. Dekad sayılarının en mükem-

melidir. Tek - çift, bir - çok, erkek - dişi gibi her şeyin temelinde bulunan zıdların sayısı ondur. Sayılar ve sayılara bağladıkları şekiller üzerindeki araşdırmalarıyla Pythagorascılar bir çok teoremleri isbat etmişler, rasyonel matematik'in kurucuları olmuşlardır.. Mesela 1 den başlayarak tek sayılar toplanacak olursa bir tam kare elde edilir. $1 + 3 = 4 = 2^2$; $1 + 3 + 5 = 9 = 3^2$. bu sebeple Pythagorascılar tek sayılar serisine kare sayılar adını vermişlerdir. Ne gariptir ki her şey'in esasının sayı olduğunu ve sayılarla ifade edileceğini söyleyen Pythagorascılar, buldukları bir teoremle adeta bu iddialarını çürütmüş, hiç değilse sınırlandırmış oluyorlardı. Çocukluğumuzde «eşek davası» dediğimiz Pythagoras teoreminden bahsetmek istiyorum : Bu teoreme göre kenarı 1 olan bir karenin köşegeni hiç bir rasyonel sayı ile gösterilemez. Böylece ilk irrasyonel sayı olan $\sqrt{2}$ bulunmuş oluyordu. Tarikata ait her sır gibi, bunu da açığa vurmak tabiî yasaktı.

Her şeyin esası sayıdır demekle Pythagorascılar ehemmiyeti ölçülemiyecek kadar büyük bir iddia ileri sürmüş oluyorlardı. «Yalnız ölçülebilenin ilmi olur» diyecek kadar ileri gitmesek bile, sayının insanın yarattığı mefhumlar arasında en açık ve seçiği olduğuna, şüphe yoktur. Tabiat ilimleri arasında en ilerlemiş olanları sayıyı kullanma yollarını bulanlarıdır. Ölçü ve hesap, bir çok hallerde, her türlü münakaşaya son vermenin en kestirme yoludur.

Alemdeki ahenk ve güzellik, Pythagorascılara göre, sayılar arasındaki nisbetlerden başka bir şey değildir. Alem bir ahenktir, ve ahenk (1) ile çoğun akordu, yahut daha önce söylediğimiz gibi çoklukta birliktir. Onlar aynı zamanda adaletin, ruhun ahengi olduğunu, zıtların ahenginin adaleti, aklı, basireti meydana getirdiğini söylerlerdi.

Matematik, akustik ve musikiden başka, Pythagorcıların astronomi sahasında da muhim araşdırmaları ve buluşları olmuştur. Gök cisimlerinin on tane olduğunu, bunların merkezde bulunan bir ateş etrafında döndüğünü söylerlerdi. Böylece Pythagorascılar için üzerinde yaşadığımız dünya kâinatın merkezinde değildir. Amma daha sonra Aristoteles yer yüzünün alemin merkezi olduğunu söylemiş, onun otoritesi doğuda ve batıda bütün orta çağa hakim olmuştur. Hıristiyanlığın de tesiriyle münakaşa edilmez bir kanaat halini alan bu akidenin kat'î olarak yıkılması için Kopernik'e kadar beklemek icap etmiştir. Pythagorascılar kâinatı bir musiki aleti şeklinde düşünürler, burada meydana gelen ahenge kürrelerin ahengi adını verirlerdi. Hızlı giden her cisim nasıl bir ses çıkarırsa yıldızlar da böyledir, onlar da hareket ederken bir ses çıkarırlar. Bu yıldızlardan her birinin hızı, merkeze olan uzaklığına göre değişir ve böylece çıkardığı ses, uzun veya kısa bir telin çıkardığı sese benzer. Bunun neticesinde göklerin ahengi diyebileceğimiz bir ahenk meydana gelir. Amma biz bu ahengi duyamıyoruz, çünki onu devamlı olarak işidiyoruz ve her zaman içinde bulunduğumuz havanın farkında olmadığımız gibi, bunun da farkında olamıyoruz.

Sağlık her şey gibi, vücuddaki kuru ile yaşın, sıcakla souğ'un bir ahenginden ibarettir. Ruh vücuda sayı ile ahengi verir. Pythagorascılar ruhun ölümsüz olduğunu ve bir vücuttan başka bir vücuda geçdiğini kabul ederlerdi. İnsanın kendi hayatına son vermesi doğru değildir, çünki biz Tanrı'nın maliyiz.

Bütün bu fikirleriyle Pythagorascılık insan düşüncesinde silinmez izler bırakmışdır. Platon felsefesinde bu te'sirin derinliğini görmek mümkündür.

Pythagorascılık hakkında söyliyeceklerimle beraber ahenk hakkında söyliyeceklerim burada bitiyor.

İNANIŞ ve DİN MES'ELESİ

★ Cemal KIPÇAK ★

Fikir dünyasında, bilhassa metafizik konular üzerinde yalnız ilim ve fen ile teyid edilen etüdleri benimseyen kimselerin dinsizlikle ittiham edildiklerini sık sık duyarız.

Dinlilik veya dinsizlik, ferdin kendi manevî varlığı içinde benimseyeceği bir keyfiyet olmakla beraber, böyle bir iddianın yapılmasının mümkün olup olmadığını incelemenin de, hakikati belirtmek bakımından faydalı olacağında şüphe yoktur.

Din nedir ?

Kısa ve samimi bir izahla iktifa edersek din, beşer zekasının iki esasla bağlandığı bir inanış sisteminden başka bir şey değildir. Bu esaslardan biri Allahın varlığına inanmak, diğeri de bu inanışa bağlı olarak beliren ahlak kaidelerini benimsemektir.

Bugün, entellektüel bir insanın, Allahın varlığına inanmaması, mesnedi olmayan keyfi bir telekkiden başkatürlü tefsir edilemez. Zira, kat'i ve açık şekilde beliren hakikatleri kabul etmemek mümkün değildir.

Allah nedir ?

Dinlerin yaptığı tarifleri hulasa edersek Allah, evveli olmayan, aharı olmayan ve her şeyin aslını teşkil eden yaratıcı toplu kudret (Kudreti külliye) dir. Bu toplu kudretin varlığı bugün artık riyazi katiyetle sabit olmuştur. Matematikde üssü sıfır olan herhangi bir adet daima (bir) adedine eşittir. Herhangi bir şeyi ancak adetle ifade etmek mümkün olduğuna göre, üssü sıfır olan, yani adeden

tekerrür etmeyen varlıkların daima bir adediyle ifadelerini bulmaları bu riyazi kat'iyyeti ifade eder. Bunun dışında, artık atomun tecezzisi ile beliren ve Aynştayn nazariyyesiyle fennen izah ve isbat edilen hakikat, bütün mefhumların yalnız (enerji) denen kudretten meydana geldiğini ve nihayette yine (mort calorifique) halinde aynı şekilde bir enerji haline inkilap ettiğini gösteriyor. Bu suretle, her şeyin aslı ve esası yalnız Enerjiden ibaret oluyor. Bu enerji, ne yaparsak yapalım, nasıl düşünürsek düşünelim, evveli yoktur, aharı yoktur, her şeyin aslıdır, erimez, kaybolmaz, işgal ettiği mekan hudutsuzdur, zamana tabi değildir. Hulasa, kısa tabiri ile yaratıcılık vasfını haiz bir (Kudreti külliye) dir. Bu suretle varlığı sabit olan mefhumun, yalnız vasıflarını tarif etmekten başka bir şey yapılamadığına göre, beşer zekası onu ister istemez kabul etmek mecburiyyetindedir. Aksini asla iddia edemez, onu inkâr edemez, zira bu inkârı isbat edecek delilleri hemen gaybolur, hatta kendi zekası bile..

Ahlak kaidelerine gelince : Bu kaideleri yalnız din disiplini altında benimsemek için insanın fikren tazyika muhtaç bir halde olması, yani duygusuz ve cahil olması icap eder. İnsanlar, insanlıklarını hissettikleri anda bu duygularının seviyyesine uyacak bir ahlak nizamının ihtiyacını kendiliklerinden duymuşlardır.

Ahlakın en saf olanı felsefi ile doğmuştur. Milattan 400 sene evvel Platon, fenalığa karşı eyilikle mukabele düsturunu talime başlamış, Ksenofon ,eyilik yapmanın faziletlerini belirtmiştir. Adalet, fukaraya yardım, sadakat, fedakarlık gibi hisler çok eski filozofların üzerinde durdukları ahlaki vasıflardır. Hindistanda bile, hatta Budizim' in teessüsünden evvel mevcut olan ahlak nizamında, öldürmek, çalmak, küfür etmek, yalan söylemek çekiştirmek, hayvanlara kötü muamele etmek, komşusunun karısına fena gözle bakmak, cahil olmak, haset etmek, ha-

sislik, zalimlik, sefihlik, maddilik kötü huylar olarak tarif edilirdi. Buna karşılık, doğruluk, itidal, iffet, tevekkül, fenalığa karşı eyilik, karşılık beklemeden eyilik yapmak, tevazu, merhamet, sadakat, doğru sözlülük, yapılan hizmetlerin başa kakılmaması gibi vasıflar da makbul huylar olarak belirtilirdi.

Buda, tesis ettiği ahlak nizamında, ayrıca, sarhoşluk, kumarbazlık gibi adetleri kuvvetle menettiği gibi, ana ve baba için evlatların feragatli ve fedakar olmalarını, kocanın karısına karşı şefkatli ve saygili, kadının da kocasına karşı, sevgili ve adetleri, Talebenin hocasına itaatli, hocanın da talebesine karşı alakalı, dostların biribirine karşı sadakatli olmasını emretmiştir.

Milattan elli sene evvel yaşayan Romen Avukatı Çiçeron, yazdığı (Vazife bahisleri) isimli eserinde, eski yunan filozoflarının bu hususta ki izahlarının bir hulasasını yapmıştır. Bu eserin belirttiği vecizelerin hepsi, bugün cari olan dinlerin insanlara fazilet olarak telkin ettiği eyilikleri tekrarlamaktadırlar.

Bu suretle insanlar, kendi fikri buluşları ile de fazilet yollarını evvelden keşfetmiş durumda olduklarına göre, prensip itibariyle ruhi tekamülü felsefi bir sistem içinde benimseyen kimselerin, bütün fazilet ve eyilik mefhumlarını en mutekid insanlar kadar, hatta onlardan da fazla benimsememeleri mümkün olabilirmi ?

Hangi dinde olursa olsun, yukarıda belirtilen vasıfta Allaha inanan ve ahlaki faziletleri benimseyen bir kimsenin dinsiz olduğunu iddia edecek bir mesnedin bulunması mümkün değildir. Mes'ele olsa olsa, ibadet şekli veya teferruaattan sayılacak bazı hususların münakaşasından ibaret kalır. Esasen dinleri biribirinden ayrı gibi gösteren mes'ele de bundan ibarettir.

İbadetteki tatbikat, en mutaasıp dinlerde bile ihmal edenleri dinsiz saydırmaz. İbadet, Allahla kulu arasında kalan bir mes'eledir. Bir insanın hangi dine göre ibadet ettiği veya ibadet edip etmediği kimseyi alakalandırmayacak olan ruhi ve uhrevi bir hadise olmaktan daha ileri gidemez.

Diğer hususlara gelince... Bunlar, ekseriyet itibariyle basit izahlarla büyük davaları halletmeye çalışan hikaye halindeki telkinlerdir. Meselâ, hazreti Ademin çamurdan yaradılışı, Nuhun tufanı, İsrail oğullarının maceraları bu cümledendir. Bu telkinler, değişik dinlerin her seviyyedeki fikir kapasitesine, kendi hazım kudreti içinde yine yalnız yukarıda belirttiğimiz iki mefhumu benimsetmek için yapılmaktadırlar. Yoksa, Ademin yaratıldığı kabul edildikten sonra onun vücudünün çamurdan kalıplanması ve sonradan bu kalıba hayatın zerk edilmesi, iman bakımından ferdin dinli veya dinsiz oluşuna elbetteki kıstas olamaz. Ancak, dinlerin, bir inanış icabı halinde ortaya koydukları bu izahları münakaşa etmek doğru olmaz. Her birinin kendine göre taşıdığı sembolik mana ve irşatlara sahip olduğunu kabul etmek isabetli bir düşünce tarzıdır. Misalimizde, Hazreti Ademin çamurdan kalıplanması keyfiyetini, ilmi tahlillerin de süzgecinden geçirerek, hayat höcresinin meydana gelişinin çamurlu ve rutubetli bir iklim ve muhit içinde vaki oluşu şeklinde bir izaha bağlamak, hiç bir inanışı incitmeden hakikati aramayı mümkün kılar. Bu suretle, yaratıcı kudret, bir çamur kalıpçısı, bir macera yolcusu, bir marangoz kalfası gibi yaratıkların alelade hareketlerine kendisini uyduran bir seviyyeye düşmekten kurtulur. Onu, maddenin buutlerine girmeyen, zamana sığmayan, başka bir iradeye tabi olmayan, hulasa, herşeyi, izafiyet içinde mukayese eden alem nizamının dışında kalan (Sanii azamı kainat) olarak kabul etmek, hakikate en fazla yaklaşan bir düsturu

benimsemek olur. Bu beyan, hangi dinde olursa olsun, fikir adamlarının inanışlarının hulasasıdır.

Bu sebeple, Allaha, bir inanış tevekkülü ile değil, ilmen ve fikren sabit olmuş bir hakikatin icabı olarak inanan ve fazileti, mesleki bir şıar halinde benimseyen insanlara dinsiz demek mümkün olamaz... İnsan dinsiz olamıyacağı gibi, dinsiz de insan olamaz...

VECİZELER

Derleyen F. Poroy B.:.

Milâd'tan sonra ikinci asırda Titus Aurelius Felva Bionius Arrius isminde bir Romalı imperator var idi. Kendilerine uzun yıllar sulh ve refah getiren memleketini harp, isyan ve suikasitlerden koruyan bu imperatoru taba'ası çok sevmekte idiler. Seneler geçtikçe imperator ihtiyarladı ve kuvvetten düştü. Ölüm döşeğinde kendisini ziyarete gelen halefi Marcus Aurelius ve diğer Romalı liderler, böyle güzel neticeler veren hayat felsefesini kendilerine öğretmesini haleti nezide olan İmperatordan reca ettiler. Hey'et büyük bir huşu ve hürmet içinde imperatordan sadır olacak olan dersi beklediler. Fakat o yalnız bir kelime söyledi «İTİDAL».

ALBERT PİKE B.·.

Yazan : Edwin Grafton B.·.

Tercüme eden : Faiz Poroy B.·.

The New Age, Nisan 1961

Burada büyük ve iyi bir insan olan Albert Pike'i hürmetle anmaktayız. Bir çok kimseler onun hakkında sitayişkâr yazılar yazmağa teşebbüs ettilersede, bu yazılarının ona karşı kalplerinde besledikleri derin hisleri lâyikile ifade etmekten uzak olduğunu hemen farkettiler. Ondan "Ulvi Müessesemizin Sembolü" olarak bahsettiler. Onun "Skoç Ritini bir külübede kurduğunu ve bir Mabette bıraktığını" söylediler. O, bütün gelmiş ve geçmiş devirlerin en büyük bir Masonu idi.

Herkesin, kendi mezartaşında iki satır yazıya hakkı olduğu söylenmektedir. Birinci satırda doğum ve ikinci satırda ise ölüm tarihi yazılıdır. Ancak hayatta bir eser yaratmağa muvaffak olanlar mezar taşlarında üçüncü bir satıra sahip olmağa lâyiktirler. Albert Pike'in mezar taşının üçüncü satırına, acaba neler yazmak münasip olacaktır ?

Mabetteki lahdinin üzerinde şunlar yazılıdır : " 29 Aralık 1809 da doğmuş ve Nisan 1891 de ölmüştür. 1859-1891 senelerinde Hâkim Büyük Âmir ".

Albert Pike 1850 senesinin Temmuz ayında "Nuruziya"ya kavuşmuş ve 41 yaşında iken, 20 Mart 1853 de, "Templier Şövaliyesi" olmuştur. Kendisine 1853 senesinden evvel Albert C. Mackay tarafından Skoç Riti dereceleri tevcih edilmiştir.

Bu dereceleri ihraz eder etmez, Albert Pike, Skoç Ritine ait bütün dereceler üzerinde çalışmağa, bunları is-

lâh ve dramatize etmeğe başlamıştır. 1857 senesinde 33. dereceyi ihraz eden Albert Pike, 1859 senesinde Hâkim Büyük Âmir seçilmiştir.

Albert Pike, birçok istidatları olan bir insan idi. Onları burada hulâsa edelim :

O kendi kendisini yetiştirmiş bir âlim idi. 15 yaşında koleje girmeğe hak kazandı. Harvard üniversitesine girmeğe teşebbüs etmiş ise de, buna parası kifayet etmedi. Bir taraftan iş bularak maişetini temin etti ve diğer taraftan çok çalışarak Harvard'da ilk iki senede okutulan bütün dersleri kavradı. Her ne kadar imtihan neticesinde ilk iki senenin derslerinden muaf tutuldu ise de, Harvard'da tahsiline devam edebilmesi için ilk iki seneye ait tahsil ücretini vermesi lâzım geldiği kendisine bildirildi. Bu haksız gayretile öğrenmeğe azmetti ve buna da muvaffak oldu. Çok seneler sonra, Harvard kendisine fahri bir derece tevcih etmek istedi ise de, Albert Pike kabul etmedi.

Gençliğinde Massachussets Eyaletinde öğretmenlik yaptı ve kısa bir zaman sonra başöğretmen oldu. Bilâhara Arkansas eyaletinde bir kaç sene daha hocalık etti. Bu seneler zarfında bilgisini o derece arttırmağa muvaffak oldu ki; fransızca, ibranice, yunanca, latince ve sanskrit dillerini öğrendi ve bu lisanlardan yazmağa ve tercümeler yapmağa başladı.

Bir maarifci, Albert Pike biraderimizin mezartaşının üçüncü satırına bu meziyetlerini yazabilir.

Albert Pike, macerayı severdi. 1831 senesinde Mart ayında New England eyaletinden çıkarak St. Louis şehrine gitti ve oradan öküz arabaları ile New Mexiko'ya gitmekte olan kırk seyyar tüccara iltihak etti. Albert Pike 1.95 metre boyunda ve çok mahir bir nişancı idi. Müheykel vücuduna kırmızı Derililer hayran olmuşlardı. Kırmızı Derililerin konuştukları işaret lisanını sür'atle öğrenmek-

le onların dostluğunu kazandı. New Mexico'nun çöllerinde çok zaman kaldı. Susuzluktan ve açlıktan ölmesine ramak kalmıştı. Bilâhara Arkansas eyaletinde Forth Smith'e kadar 500 mil yol yürüyerek, yarı çıplak, perişan ve parasız bir halde vardı.

Holywood'un macera filmi çeviren rejisörleri, Albert Pike'i mezar taşına üçüncü satırı yazacak olsalardı, onun bu maceralarından ilham alabilirler.

Aynı zamanda bir asker idi de. 1846 senesinde bir bölük süvari askeri toplayarak Meksika harbine yüzbaşı rütbesiyle iştirâk etti. Bueno Vista muharebesinde şöhret yaptı. Amerika dahili harbinde Cenup Vilâyetlerinin tarafını iltizam ederek generalliğe kadar terfi etti. Bilhassa Kızıl Derililerle olan dostluğundan dolayı, bütün dahili harp müddetince bunların bulundukları bölgeleri korumağa memur edildi.

Albert Pike'in mezarına üçüncü satırı yazacak olan bir asker, onun askerlikteki kabiliyet ve cesaretini öğecektir.

O bir şair idi. Bir çok güzel şiirler yazmıştır. Bazıları mânâ itibarile çok derin olmakla beraber, bir kısmı da hafif ve neşeli idi.

Mezar taşının üçüncü satırını yazmak isteyen bir şair, onun şairane ruhuna, güzelliğe olan meftunluğuna ve insanları cezbeden güzel ifadesine temas etmeden yapamıyacaktır.

Albert Pike bir muharrir idi. Skoç Ritine mensup olan biz Masonlar, onun "Morals and Dogma" ismindeki eserini çok iyi biliriz. Mamafih, Albert Pike, gazete muharriri, sahibi ve naşiri olarak ta kendisine büyük bir şöhret yapmıştır. Arkansas eyaletinde hocalık yapar iken "Little Rock Advocate" gazetesine takma adla yazılar yazmış, bilâhara başmuharrir ve sonunda da gaze-

tenin sahibi olmuştur. Bütün olgunluk çağı, yazı yazmakla geçmiştir. Yorulmak bilmeden masonik mevzular hakkında yazılar yazar idi.

Şayet bir gazeteciden Albert Pike'in mezar taşına çüncü satırı yazması istenecek olursa, o muhakkak ki onun bu vasıflarını öğecektir.

O bir avukat ve hukukçu idi. Bir taraftan hocalık ve gazetecilik yaparken, diğer taraftan da hukuk tahsil etti. Zamanla bir hukuk mektebi işletti, baro reisi ve Arkansas Eyaleti Yüksek Mahkemesinde âzâ ve hâkim oldu. Yüksek mahkemede almış olduğu bazı kararlar, bütün memleket çapında tepkiler yarattı.

Avukatlık hayatının ilk senelerinde cenup vilâyetlerinden birine mensup Mary Ann Hamilton isminde güzel bir hanımla evlendi. Little Rock şehrinde halen herkes için bir ziyaret yeri olan şahane bir konak inşa etti. Washingtona naklettikten sonra, Amerika Yüksek Mahkemesi huzuruna avukat sıfatile çıkmakta devam etti.

Mezar taşına üçüncç satırı yazacak olan bir avukat, muhakkak ki onun ne derece mükemmel bir hukukçu olduğunu ifade edecektir.

Size anlatmış olduğum bu hususları tarihi kayıtlar ile de tevsik etmek mümkündür. Fakat Albert Pike'i büyük bir insan yapan hususlar, insanların kaleplerine ve zihinlerine nüfuz eden hususlar olup, bunları tarihler ve vesikalar ile zabtetmek mümkün değildir.

Şimdi onun bir humanitaire, feylesof ve Allah adamı vasıflarını tetkik edelim :

Onun insanlığa karşı olan sevgisine; bütün yazılarında ve hayatta iken yaptığı bütün iyi işlerinde tesadüf etmek mümkündür. O; şahsın haysiyetine herkesin kabiliyetine göre hayatta muvaffak olmasına, herkesin rahat

bir yuvaya sahip olmasına ve çocuklarını terbiye etmek hakkına malik bulunmasına inananların başında idi. Onun, insan ırkına karşı olan muhabbetinin hudutları yok idi. Onun düşüncesi ve şefkati, başkalarının fikirlerine karşı müsamahakâr olmayı amir bulunmakta idi. Morals and Dogma kitabı, zulüm altında inleyenlere, talihsizlere ve sıkıntıda olanlara karşı şefkat hisleri ile doludur.

İnsanlık O'nu, ileride Dünyanın en büyük feylesoflarından biri olarak tebcil edecektir.

Skoç Ritine karşı duymuş olduğu hususi cazibenin; devirlerin ve asırların felsefelerini, derecelerimizde temsil edildiği yolda, tetkik edebilmek imkânından ileri geldiği kuvvetle muhtemeldir. Kardeşliğimize karşı hususi bir alâka duymamış olsaydı, çok muvaffak olduğu, kendisine para ve şöhret getiren avukatlık mesleğini terketmezdi. Zira O, bir millet üzerinde fena bir felsefenin tesirlerini veya iyi bir felsefenin faydalarını çok iyi takdir edebiliyordu. O, yanlış felsefelerin tesiri altında dünyayı Birinci Cihan harbine sürükliyen Wilhelm'in felsefesini ve Hitleri ve dolayısile İkinci Cihan harbini doğuran felsefeleri takbih edenlerdendi. Bir insan topluluğunun diğer insan topluluklarından daha üstün ve dolayısile onlara hükmetmek hakkına sahip bulunabileceği felsefesini kuvvetle reddeden bir insan idi.

Bu felsefeyi,, Mason ecdadımızın kolonizasyon devirlerinde Amerikaya getirdikleri ve hürriyet, adalet ve kardeşlik tohumlarını atmak için kullandıkları felsefe ile mukayese edelim. Bu felsefe Thomas Jefferson tarafından çok güzel bir şekilde ifade edilen felsefedir. "Bu hakikatlerin aşikâr olduğunu ve herkesin müsavi olarak doğduğunu kabul ederiz..". Herkese müsavi fırsatlar tanımak felsefesi sayesinde, memleketimiz, Dünyanın en önde gelen milletleri arasında yer almıştır. Hükûmet ve idare felsefemiz sayesinde Amerikaya göçenler buradan av-

det etmemektedirler. Birçok memleketlerden buraya gelenler para kazanmak, toprak veya esham ve tahvilât sahibi olmak için gelmek istemiyorlar. Onlar burada hür bir memlekette hür insanlar olarak yaşamak için gelmek istemektedirler.

Albert Pike bizlere Mason olarak üç büyük dersi vermiştir :

1 — Saadete ulaşabilmek için hizmet etmek mecburiyetindeyiz.

2 — Milletimize saadet getirebilmek için bütün şahsi ihtiraslarımızı, müşterek iyilik uğruna feda etmeliyiz.

3 — Mes'ut bir dünya yaratabilmek için, bütün milletler Allahı ve hemcinslerini sevmelidirler.

Birleşmiş Milletler, Meclislerine Allah fikrini ithal etmezler ise, bu karışık Dünyamızda daimi bir sulhu tesis etmek imkânsızdır.

Nihayet Albert Pike dindar bir adam idi. Ancak onun gibi engin bir manevi derinliği olan insan aşağıdaki satırları yazabilir.

" Allah Birdir, değişmez, namütenahi şekilde âdil ve iyidir. Onun Nuru karanlıkları bastıracak, iyilik, kötülüğe galebe çalacak ve Hakikat bütün hatâ ve yanlışlara karşı muzaffer olacaktır. Faydasız spekülasyonları reddeden Franmasonluğun dini ve felsefesi budur."

Başka bir yazısında ise şöyle demektedir :

" Her Masonun, bir tek ulvi; iyilikte, aklühikmette, basirette, adalet ve iyilikte namütenahiye varan bir Allahı vardır. Nasıl ve hangi kuvvetler vasıtasile yarattığını ve ef'alü hareketini nasıl icra ettiğini, Kendisini insanlara nasıl izhar ettiğini tetkik etmeği, Masonluk dinlere bırakmıştır. "

Albert Pike'in Allahın iyiliğine karşı bükülmez bir itimadı ve ruhun ölmezliğine karşı da sonsuz bir imanı vardı.

Cenabıhak, 1809 senesinde birkaç büyük adamı dünyaya getirdi. Bunlardan biri memleketimizin kurtarıcısı Abraham Lincoln, diğeri ise Albert Pike idi. Onun dersleri ve felsefesi sayesinde memleketimiz harb yaralarını sarmış, Amerikalılar diktatör ve demagoglara karşı uyanık bulunmuşlar, ve bu memleketi hür insanların yuvası yapmağa ve muhafaza etmeğe muvaffak olmuşlardır.

Albert Pike mütevazi bir insandı. Hâtırasını taziz ve tebcil için dikilecek mezar taşları veya âbideler ile hiç ilgilenmemiştir. Mezar taşına yazılacak üçüncü satıra hiç ehemmiyet vermiyordu. O, daima kalacak bir şey bırakmak istiyordu. Albert Pike, "Ölümümden sonra Skoç Ritinin tek başına ayakta durmasını istiyorum ve Allahın izni ile de buna muvaffak olacağım." demiştir.

Onun hatırasını tebcil eden bizler, mezar taşının üçüncü satırı olarak şunları yazalım :

" Burada yatan aziz ölü sükût etmemektedir.
Onun zengin belâgatı halâ yaşamaktadır.
Bizden evvel giden bu kardeşten
Hayatının İlhamını tevarüs ettik. "

Maruf olmayan şahıslara hiç kimse tecavüz etmez. Ancak meziyet sahibi olarak sivrilen insanlar, hasutların hücumuna ve iftiraya uğrarlar. O halde, haset, iftira ve garez, üstün insanlara yapılan bi'at ve hürmetten başka bir şey değildir.

Eski bir İbrani Sözü

Bir Anneye Serenade [*]

★ M. İKSEL ★

— Beri yanda Pilar büyüklük sevdasına düşmüş, oğlunu doğramacı yaptırmak istemiyordu. —

Her halde bu uydurma viyolonselin sesi fena çıkmıyordu, hatta çocuğun çok hoşuna gidiyordu ki, Pau piyano, org, ve kemanını bırakmadığı halde, bir türlü bu acayip aletten de vaz geçemiyordu. Ondaki bu merak hakiki viyolonseli görünceye kadar devam etti. Ertesi sene, ilk defa dinlediği bir viyolosel konserinden dönüşte babasına israr ve katiyetle "Baba, demişti, işte ben bu aleti çalmak isterim." Babası eline onun için aldığı küçük viyolonseli verdiği gün Pau on bir yaşında idi. O zamana kadar uzakdan baba oğul konuşmalarına seyirci kalan anne, evladındaki değişikliğin farkına vararak sıvandı, ve işi üstüne aldı. Vakıa Pau nun kabakla süpürge sapından yaptırdığı aletten çıkardığı sesler onu pek o kadar sarmadıysa da, bu nağmelerin öğlunun üzerinde yarattığı ilgilerden son derece ümitlenmişti. Çocuğunu bu kadar değişmiş bulan, ve ileriyi pek iyi gören akıllı kadın, artık onun için kader saatinin çaldığını anlamıştı, ve o zaman hayalperest Porterikolu, sanki "Corasille"in "Cid" adlı eserindeki kahraman kadın "Chimene" in ta kendisi oldu. Charles Casals'a gelince : son derece alçak gönüllü bir insan oldruğundan, oğlunun günün birinde musiki yüzünden ne mertebelere ulaşacağını aklına bile getirmiyor, on iki yaşına erişen Pau'yu bir san'at sahibi yapmağı düşünüyordu. O gün köyün doğramacısı ile görüşmüş, Pau'yu onun yanına çırak vermek hususunda anlaşmaya varmışlardı. Pau marangoz olacaktı. O âna kadar sesini çıkarmıyan Piların bu kararı işitince şiddetle vetosunu kullanması adamcağızı fena halde şaşırttı.

(*) Baştarafı 43 üncü sayıda.

— Hayır demişti Pilar, Pau kat'iyyen marangoz olamaz, çocuğumun viyolonsele karşı duyduğu heyecan onun mesleğini meydana koymuştur, ciddi ders alması lâzımdır, Wandrell de iyi bir hoca yoktur, onu Barselon'a götüreceğim. Bu kat'i karar karşısında zavallı organist kendini tutamadı, ve

— Kadın sen ru'yamı görüyorsun, diye bağırdı.

— Aslâ, diye cevap verdi Pilar, Pau büyük bir viyolonselist olacak!

— Allahım bu ne azamet!... Bu kadın dünyaya sığmıyor! Kendine gel Pilar, oğlan gelecek ay marangozluğa başlayacak!...

— Gelecek ay biz Barselon de olacağız!...

Bir ay sonra, Pau hakikaten annesi ve kardeşleri yanında olduğu halde köyden ayrılmıştı. Yumuşak koca bu defa da kandırılmıştı. Onun marangoz yapmak istediği çocukda karısı asrın en büyük viyolonselistini görüyordu.

Bakalım Pilar bu görüşünde haklımıydı ?

*
**

Göç ve başarı

İşte nihayet, Barselon,, Madrid, Brüksel ve Paris...

Barselon da Pau Belediye Konservatuarınıa devam ediyor, aynı zamanda kafe Testta mazürkalar, valsler, rigodonlar çalarak anne ve kardeşlerinin ekmek parasını çıkarıyordu. Bütün Barselon halkı bu çocuğu dinlemek için kafe Testta'ya akın ediyordu Bir yolu bu şehre düşen meşhur İspanyol bastekârı Albeniz de bu kahveye girdi, ve gördüki dinlediği çocuk diğerlerinden çok farklı idi. Pilara dönerek : "Onu bana emanet edin Madame, Londraya götüreyim, çocuğunuzun ilerisi parlaktır" dedi. "Çok

iltifat ediyorsunuz üstad, dedi Pilar, henüz Londraya gitmesinin zamanı gelmedi, daha burada çok çalışıp öğreneceği şeyler var." Bu genç kadınla sarsılmaz bir fikri ta'kip de vardı, netekim üç sene sonra da inancında yanılmadığını herkes gördü.

Barselon'u terk etmeden, Albeniz'in kendisine, çocuk için, o devirde hatırı çok sayılan meşhur şahsiyetlerden kıral Alfons'un hocası ile comte de morphy'ye verdiği tavsiye mektubunu üç sene çekmecesinde saklamıştı. Bu adam aynı zamanda devrin İspanya kraliçesi Donna - Maria - Christina'nın da hususi müşaviri idi. Pilar oğlunun Barselon'da, daha fazla bir şey öğrenemiyeceğini anladığı gün, kendi oğlu ve viyolonselle üçü birden, tavsiye mektubu ile Madride yollandılar. Bu yolculara beş desek daha doğru olurdu, çünki genç kadının yanında, bildiğimiz gibi Pau'dan küçük iki oğlu daha vardı.

— Konservatuar hocası çocuğun sınıfda çalmasını istedi —

Bir kaç gün sonra Pilar, iki yavrusu kollarının arasında olduğu halde, Kraliçe'nin huzuruna alındı, ve tavsiye mektubunu uzattı. Kraliçe, daha evvel Comte Morphy ile Albeniz'in kendisine çok mettektikleri harika çocuğu dinlemek arzusunu gösterdiğinden, sarayda bir konser tertip edildi. Pau bu konserde yalnız violonsel çalmakla kalmayıp, ilerde sayılı bestekârlar arasında yer alacağını da isbat etti. : Birinci Kuvatüorunu başdan aşağı çalarak Kıraliçenin hayranlığını kazandı, ve o günden sonra Donna - Maria - Christina çocuğun ikinci analığını seve seve kabul etti. Orta halli köy organistinin karısını bu kadar şeref şaşırtabilirdi, fakat o gerçekden metin bir kadındı. Saraydaki konserin tam ortasında bebek Casals açlıkdan avaz avaz ağlamağa başlamıştı, işte o zaman bile Pilar, kimseden çekinmeden buluzunun düymelerini çözerek memesini çocuğun ağzına verdi, bu suretle en yüksek sosye-

te karşısında lüzumsuz sıkılganlığa kapılmadığını gösterdi.

Madritte iki buçuk sene kaldılar. Pau'nun terbiyesi ile meşgul olan Comte de Morphy onu tamamile besteciliğe yöneltmek istiyordu. Fakat anne buna razi olmadı, ve "Besteciliğe istidadı varsa violensel onu sıkmaz, fakat viyolenseli bırakırsa kaybedeceği zamanı telafi edemez." diye direndi. Zaten o sıralarda Pilar oğlunun, artık Madrit'de de fazla bir şey öğrenemiyeceğini anladığından, ileriye atılmağı düşünüyordu. Bunun tamamiyle aksine olarak Cemte da himayesi altındaki çocuğu, yanında alıkoymak kararında idi. Fikirler çarpıştı, ve daima kendisi ile münakaşa edenleri kandırmak kuvvetine sahip olan genç kadın, bu defada Comte'u görüşünü kabule mecbur etti. Comte buna şu şartla razı oldu : Çocuk Brüksel'de Feliks Gevart'ın yanında kompesisiona çalışacak, ve kendisine lazım olan yüz elli Pesetas kıraliçe tarafından gönderilecekti. Şimdi beşler yine yola düzüldüler. Bu sefer Pau hayatında ilk defa olarak hududu aşıyordu.

Bu esnada Wandrell'deki ümitsiz baba şöyle bağırıyordu :

"Bu kadın kafasına neler koymuş Allahım, ne hayaller kurmuş, adeta delirmiş"

Karısını çok seven Charles Casals, onun da kendisine karşı olan büyük aşkından son derece emin olduğundan, başkalarının uzun yıllar boyunca erkeğinden ayrı yaşamasına bir türlü akıl erdiremiyordu. Beri yanda beşler Brüksele vardılar. O zamana kadar kendilerine daima gülen talih birden yüz çevirdi, kara günler çattı. Evvela Konservatuar müdürü Feliks Gevart, çocuğu talebe olarak almağı reddetti, bu beyaz uzun sakallı muhterem ihtiyar, Pilara : "Mademki çocuğunuz viyolonselisttir, o halde viyolensel hocamızla görüşünüz" dedi. O devirde, Brük-

sel konservatuarı yaylı sazlarda dünyada birinci geliyordu. Ertesi sabah Pau viyolensel sınıfına girdiği zaman annesi kapıda bekliyordu. En arka sırada oturan Pau talebeyi dikkatle dinledi, ve hiç birinde eşsiz bir kabiliyet sezemedi. Nihayet Profesör ona seslendi :

— Siz, küçük İspanyol, bize bir şey çalarmısınız ?

— Deneyim efendim!

— Ne çalmak istersiniz ?

— Ne arzu ederseniz efendim!

Hoca parçaların isimlerini saymağa başladı, ve hepsine "evet" cevabını alarak şaşırdı.

— Allah, Allah, bu çocuk bütün sorduklarımı biliyor, demekki fevkalâde bir tip karşısındayız!

Bütün sınıf gülüyor, yalnız Pau utancından kıpkırmızı kesilmiş, susuyordu.

— Haydi bakalım, Spa hatıralarını çal bize!

Bu morso, teknik bakımından Belçika ekolünün en zor parçasıydı.

— Viyolenselinizi getirdinizmi ?

— Hayır efendim!

— O halde hangi aletle çalacaksınız ?

— Hangisini verirseniz!

— Tuhaf çocuk, herkesin sazında da çalabiliyor!

Sınıfda yeniden kahkahalar yükseldi. Fakat birinci yayda birden kahkahalar kesiliverdi, bütün yüzleri derin bir hayret ve heyecan kaplamıştı. Parça sona erdiği zaman Pau yayını bıraktı, süküt derinleşmişti,...

Hoca tane tane konuştu :

— Dinle yavrum, eyer sınıfımda çalışacak olursan, seni bu sene konservatuardan birincilikle me'zun ederim, sana söz veriyorum!

— Maalesef bu sınıfda çalışamıyacağım efendim, beni mazur görünüz, talebeniz benimle alay ettiler, çok sıkıldım.

Hoca ile konuşmasını mektebin kapısında annesine anlattığı zaman Pilar, oğlunun başını iki elile kucaklıyarak onu uzun uzun öptü.

"Aferin oğlum, çok iyi etmişsin, hadi burdan gidelim" Genç kadın oğlunun hocaya verdiği cevapdan Madrit sarayında elde ttikleri şerefden daha fazla bir gurur duymuştu.

Ve Paris'e hareket ettiler. Maalesef orada kraliçenin yardımından faydalanamıyacaklardı. Onun tahsisatı ancak Brüksel içindi. Öte yandan Comte de Morphy de, bunların kendi emirleri aksine, istedikleri gibi hareket etmelerinden hiddetlenerek yardımın kesilmesini istemişti. İşte şimdi on sekiz yaşındaki oğlu ile ana ve kardeşler Paris kaldırımları üzerinde hamisiz ve aç kalmışlardı. O Paris ki bu harika çocuğu yakın bir gelecekte şiddetle alkışlıyacak, ona büyük törenler yapacakdı, fakat bunu bilmediğinden ona kendisini pahalıya satıyordu. Pau bunları hatıralarında şöyle anlatır : "Çok acı, hatta karanlık günler yaşadık. Ne kadar sefilane olursa olsun acele ekmek parası kazanmak anamı ve kardeşlerimi doyurmak zorunda idim! "Bereket versin Pau o günlerde, Barselonlu bir dostlarına rastlıyarak, ondan Folie-Marigni tiyatrosu orkestrasına ikinci viyolenselist arandığını öğrendi, Frechdamcan zamanı idi, açılan konkura girdi, adaylara Saintlaaens'in konsertosunun yalnız birinci kısmı çaldırılıyordu. Pau'nun sırası geldiği zaman, jüri o derece büyük bir heyecana kapılmıştı ki, süküt içinde konsertoyu baştan aşağı dinleyen üyeler adeta büyülenmiş gibiydiler, genç namzet

çoğunlukla kabul edildi. Artık açlıktan ölmiyeceklerdi, Pau dört nüfusu beslemek için günde dört franc alabilecekti, şimdilik buda bir şeydi.

"Köy organistinin oğlu nihayet ana ve babasının saadet yuvalarını kurdu". Paris in kenar mahallerinden birinde kötü bir ordaya yerleştiler. Pau kendi boyundaki aletini yüklenerek her sabah provalara, ve her akşam temsillere, yaya gitmek şartı ile devama başladı. Tramvaya vereceği para ile bir kilo ekmek satın alabilirdi. Nede olsa kazandığı para ile sıkıntı içinde yaşıyorlardı, ufukdaki bulutlar birden yine karardı, ve sefalet kapılarını çaldı. Pek şiddetli olan 1895 kışında, soğuk iklime alışmamış olan delikanlı dehşetli bir titreme ile yattı, biricik gelir kaynağı olan viyolensel duvara dayandı, her şey kurudu. İşte o zaman genç anne yine ortaya atıldı, güzel olduğu kadar akıllı, ve hepsinden ziyade azimli ve cesur olan bu kadın evvela dikiş dikmeye koyuldu, buna Wandrellden kocasından geleni de kattığı halde Paris de yetiştiremiyordu, Her gece geç vakitlere kadar uykusuz kalarak dikiş dikiyor, yine de halinden şikâyet etmiyordu. Bir gün nekahat halinde yatağında oturan Pau, annesi odaya girince onu bir tuhaf görmüş, şaşalamış, bir az sonra her şeyi anlamıştı. Genç adam keder dolu bir sesle haykırdı :

— Anneciğim, o güzel saçlarına ne oldu ?

Pilar eczaneye borcunu ödemek için onları bir berbere satmıştı.

⁂

Mutlu anne ve dahi genç

"Ve aradan yirmi sene geçti."

Şimdi San Salvadorda, vaktile bir deniz kurdu olan keşiş ile karısının yaşadıkları evin civarında, büyük ve

muhteşem bir villa görülmekte, ve bu beyaz villanın etrafını geniş ve muntazam bir park kuşatmakta idi. Pencerelerin birinde gür saçlarına kır düşmüş güzel bir kadının hülyalı gözleri ile yine denizi seyre daldığı görülüyordu. Bu kadın bütün dünyanın hayranlığını kazanmış ve kemale ulaştırmış olan büyük müzisiyenin annesi Madame Cacals idi.

Bu anne bahtiyardı, onu çok seven kocası Charles, vaktiyle hayal ettiği büyük gayelerden dolayı delirmiş sandığı bu kadınla şimdi iftihar ediyor, oğlunun yüce başarısının, ancak karısının iradesi ile elde edildiğine inanıyordu. Hafta geçmiyorduki gazeteler, marangoz yapmak istediği oğlunun yeni bir zaferinden bahsetmesinler. Artık Pau köy balolarını dolaşıp, para kazanarak bütçesini düzeltmek yükünden kurtulmuştu. Casals'lar şimdi zengindiler. Pau San-Salvadorda bu muazzam malikâneyi yaptırmış, idaresini de kardeşlerine bırakmıştı. Artık ona kimse Polite, hatta Casals bile demiyor, onu sadece "Büyük Casals" diye çağırtıyorlardı.

*
* *

Bir ölünün hatırasına dünyanın en güzel konseri

Büyük, evet o annesinin, onun kaderi üzerinde sarsılmaz iman ve azmi yüzünden büyüktü. Bunu da hatıralarında şöylece anlatır : "Ne harikulâde kadındı annem!... düşününüzki, Madrit de kaldığımız seneler boyunca, bir tarafdan ecnebi lisanlarına çalışıyor, bir taraftan kendini canla başla benim etütlerime veriyordu. Bunları sırf benim çalışmamı kolaylaştırmak, aynı zamanda bizi birleştiren derin ve çok temiz sevginin, büyük bir ahenk içinde gelişmesi, ve hiç bir suretle kıymetinden kaybetmemesi için yapıyordu." O oğlunu yalnız bir defa kaderile başbaşa bırakmıştı, oda Parise yerleşmelerinin üçüncü senesiydi, Pau büyük konserler tertipcisi Charles

Lameureux ile görüşmeye gitmişti, Pilar oğlunun artık ricaya ihtiyacı olmadığını biliyordu. Lameureux "Tristan ve Yseult" operasının ilk temsil kağıtlarını hazırlamakla meşguldü. Genç İspanyolu dalgın bir çehre ile karşıladı. Pau'ya bir şey çalmasını rica etti. Kâğıtları düzeltmekle uğraşan adam, delikanlının ilk yay çekişinde kalemini yerine koydu, ve yavaş yavaş müzisiyene döndü. Son notlar sönerken koşup onu kucakladı, ve ağlıyarak "Evladim, sen baha biçilmez bir kıymetsin" dedi. İki ay sonra 12 Aralık 1899 da Pau ilk konser ve ilk zaferi için, ilk defa fırak giyiyordu. Bunu Wandrell'e varıp annesine anlattığı zaman Pilar ona : "Ben sana bu günlerin geleceğini söylememişmiydim oğlum" demişti.

Ve işte şimdi yeniden 40 sene daha atlayarak 1956 senesi iptidasında büyük Casals ile Porteriko'ya varıyoruz. Polis kordonları ile çevrilmiş olan halk, şehrin bir cihetine yönelmiş, sokaklarda iğne atsan düşecek yer yok. No oluyor, Bir miting, yoksa resmi geçitmi var? Kadın erkek ellerinde üzerleri "defilie" yazılı dövizler taşıyan bu yüzlerce insan nereye gidiyor? Bu kelime Pilar Casals'ın evlenmeden evvelki soy adıdır. Yaftaları taşıyan güruh arasında, Defilio'ların uzak ve yakın bir sürü akrabaları var, hepsi dünya çapında meşhur yeğenlerini karşılamağa gelmişler. İşte bu Muazzam merasim, bu yerinden oynayış ancak Casals için, evet yalnız onun için yapılıyor. Ve o orada, güzel annesinin doğup büyüdüğü, geçen asırdan kalma evin balkonunda ve gözleri yaşlı. Hadiselerin üzerinden tam bir asır geçmişti!... Güzel Pilar, hayatı boyunca adasını ziyaret etmeyi tehayyül etmiş, fakat ne zaman oğlu kendisine "haydi anne, seni adana götüreyim dese o" Hayır oğlum bunu yapamazsın, ve yapmağa hakkın yok, sen artık mesleğinin adamısın" diye cevap vermiş, ve büyük kadın böylece 1931 de adasına gidemeden ölüp gitmişti.

O ruhunu teslim ederken Pau İsviçrede konser veri-

yordu, tam konserin ortasında annesini hatırlıyarak, kalbinin burkulduğu duydu, yüreğine derin bir acı çökerek dudaklarından "Anneciğim" kelimesi döküldü.

Wandrell'e vardığı zaman iş işden geçmiş, sevgili anasının son dakikasına olsun yetişememişti. Ancak ölüsünün üzerinde şu kasemi etti : "Anneciğim, ne olursa olsun seninle Porterikoya gideceğiz," O, sözünü tuttu, ve 1956 da, seksen yaşına rağmen Porterikoya gitti, orada halk kendisini fevkalâde bir törenler karşılayarak eline şehrin anahtarlarını verdi. Fakat bu ziyarette onu en çok heyecanlandıran şey, annesinin daima oturup hayaller kurduğu balkonda, yine onu düşünerek çaldığı eski katalan ninnisi idi. Bu ninni Piların San Salvadordaki keşişin evinde, oğlunu büyütürken, ona söylediği "Rabbin annesi" ninnisi idi.

Casals o sene Saint-Pierre de Prades kilisesinde, yine annesinin hatırasını takdis için verdiği konseri bitirdiği zaman son not sönerken kilisede hiç ses duyulmaması idi. Acaba bu derin sükütun sebebi neydi ? Viyolonselistler Prensinin verdiği her konserin sonunda gök gürler gibi şiddetli bil alkış tufanı yükselmezmiydi ? Fakat bu defa büyük müzisiyen, bu büyük festivalde, büyük ölünün hatırasına hürmeten alkışı yasak etmişti!...

İnsanlara, işlerinde mes'ut olabilmeleri için üç sey lâzımdır. Evvelâ o işe lâyik olmalıdırlar. Saniyen işlerinde ifrata varmamalıdırlar. Salisen işlerinde muvaffak oldukları hissine sahip olmalıdırlar.

John Ruskin

★ Derleyen : **Faiz POROY** ★

Avrupada Franmasonluğun İnkişafı

I — İngiltere Krallığı

Franmasonluk İngiltereden başlamak üzere bütün yeryüzünde muzaffer olmuştur. Londranın »Birleşik Büyük Locası» bütün locaların anasıdır. Hiç bir arıza ve inkitaa uğramıyan bu inkişaf sayesinde, üye adedi 500.000 i geçmiş bulunmaktadır.

Masonluğa bir çok hizmetleri dokanmış olan Montague Dük'ü, 1772 senesinde Büyük Üstad intihap edildi. Marki Philipp Wharnton (1698 - 1731) Masonluğa hiç te yakışmayan bir şekilde bu intihabı sabote etmiş ve kendisini haksız bir şekilde İngiltere Büyük Locasının Büyük Üstadı intihap ettirmiştir. Çok kibar ve asil bir birader olan Montague Dük'ü masonluğa ait işleri tedvir etmekten çekilince, bu hal Masonluğun inkişafına çok zararlar vermiştir. Wharnton, müvazenesiz, haris ve Stuart'lara taraftar bir birader idi. Büyük Üstad ünvanını ancak 1723 senesine kadar muhafaza edebilmiştir.

Wharnton, «The True Briton» - Hakiki Britanyalı - ismi altında bir muhalefet gazetesi çıkarmış ve aynı zamanda 1724 senesinde Londrada kurulan ve menşeini «Jacobin» lerden alan ve İngiltere Büyük Locasına muhalif olan «Gormogoren» gizli cemiyetini desteklemek suretile, Masonluğa karşı olan alâkasının çok az olduğunu ispat etmiştir.

Wharnton'un kurulmasında amil olduğuna hiç şüphe olmayan bu cemiyet Stuart hanedanının müdafii ve Franmasonluğun kuvvetli bir şekilde muhalifi idi. Lejanda göre «Gormogonen» cemiyeti çok kadim zamanlardan beri

Çinde mevcut imiş. Eski Çin İmperatorlarının despotik rejimlerile İngiltere Kral ailesinin despotik idaresi arasında mukayeseler yapmak suretile, Krallık ailesini halk nezdinde küçük düşürmek politikasını takip ediyordu. Stuart hanedanının tekrar mevkii iktidara gelmesini arzu eden Katolik kilisesinin bu teşkilâtı ne derecede desteklediğini bugün artık kat'i bir şekilde tespit etmeğe imkân yoktur.

Wharnton bilâhara İngiltereyi terkederek katolik olmuş, Cebelitarıkta ve İspanyolların safında vatanına karşı muharebe etmiş, bunun neticesinde bütün rütbe ve imtiyazlarından mahrum edilmiş ve macera dolu bir hayattan sonra bir İspanyol manastırında vefat etmiştir.

Wharnton'un ayrılmasile Gormogonen cemiyeti de bütün tesir ve nüfuzunu kaybetmiş ve 1731 senesinde infisah etmiştir.

Bu hareketler ve Samuel Prichard isimli hain bir biraderin «Franmasonluğun İç Yüzü» ismi altında neşrettiği ve ritüellere ait bir çok malûmatı ihtiva eden ve halk tarafından kapışılan ufak bir pamflet de, İngiltere Büyük Locasının teşkilâtlanmasına mani olamamıştır. Ancak Masonların Londra sokaklarında kiyafet ve nişanları ile yaptıkları resmi geçitler, halk tarafından hoş görülmediğinden, bu gibi resmi geçitlerin yapılmasından vazgeçilmiştir. Yine 1774 senesinde Londrada bir Büyük Loca binası inşası için bir yardım sandığı kurulmuştu.

1774 senesi Kasım ayında inşaat komisyonu Londranın Great Queen Street'te 3150 Sterline bir arsa mübayaa etti. Ancak toplanan bu paranın inşaata kifayet etmediği 1778 senesinin Şubat ayında neşredilen ve daha 2000 Sterline ihtiyaç olduğunu bildiren bir rapordan anlaşılmaktadır.

1717 senesinde Büyük Locanın kurulmasile beraber, bütün Masonlar bu Locaya iltihak etmemişlerdi. Locaya

iltihak etmeyenler kendilerine kadim (ancient) Mason ünvanını tevcih etmişler ve yeni kurulmuş olan Büyük Locaya girenlere de (modern) masonlar ismini takmışlardı. Bu garip hale bir takım manalar verilmek istenmiş ve ezcümle şöyle denmiştir : «Bir kısım, eski masonların artık tereddiye uğramış bulunduklarını, diğer bir kısım ise ,eski masonların kendilerine mahsusu bir status quo için de kalmak istediklerini, üçüncü bir kısım ise Desagulier ve Anderson Biraderlerin getirmiş oldukları yenilikleri arzu etmediklerini ifade etmişlerdir.» 1791 senesinde Parlamentoya sunulan bir kanun lâyihası vaziyeti daha da karışık bir hale getirmiş bulunmaktadır. Bu kanun lâyihasına göre, azasından Devlet tarafından tasdik ve kabul edilmiş bir yemin formülü istemiyen bütün teşkilât, kanun dışı telâkki edilmekte idi. Bu durum karşısında Franmasonluğun mevcudiyeti büyük tehlikeler geçirdi. Fakat Earl of Moira ile - eski masonların Büyük Üstadı idi - ve modern Masonların Büyük Üstadı Atholl Dük'ü, Masonlar için bir istisna temin etmeğe muvaffak oldular. Bu hükme göre, «Franmason Locaları» ismi altında çalışan ve gayeleri hayır işleri olan teşikâlât bu kanuni lâzimeden muaf tutulmuş oldular.

Bu kanun, teşkilâttan aşağıda tadat edilen vecibelere riayet edilmesini şart koşmakta idi :»

a — Her locadan iki birader, localarının bu kanunun mer'iyete girmesinden evvel «Franmason Locası» ismi altında mevcut olduğunu ve İngiltere İmperatorluğu dahilindeki mevcut diğer Franmason Localarile hüsnü muaşeret halinde bulunduklarını yeminle teyit edeceklerdi.

b — Her Loca, iki ay zarfında, Localarının ismini, toplantı yeri ve tarihlerini ve bütün azasının isim ve durumlarını Sulh hâkimine bildirmekle mükellef idi. Her senenin Mart ayının 25 inci gününe kadar bu hususatı bildirmek icap etmekte idi.

Bir taraftan kadim ve diğer taraftan modern Masonlar ismi altında iki ayrı teşkilâtın mevcut bulunması güç durumlar yarattığından, her iki Loca kardeşce sevgilerinin yüksek ölçüde bir nümunesini göstererek birleşme kararı aldılar. 27 Aralık 1813 tarihinde «Birleşmiş Büyük Loca» nın kurulması suretile bu arzu tahakkuk etti. Bu hadise, İngilterede Masonluk tarihinin en mühim hadisesi olarak telâkki edilebilir.

Her ikisi de Kıral III. Georges'un oğulları olan iki Büyük Üstad, eskilerin Büyük Üstadı Sussex Dük'ü ve modernlerin Büyük Üstadı Kend Dük'ü, kol kola ve org nağmeleri altında mabede dühul ettiler. «Ebedi Birleşme» her iki locanın rahipleri tarafından ilân edildiği zaman, alkış ve heyecan son haddini bulmuştu. Her kes bir ağızdan «So mote it be» Amin avazesini yükselttir.

Kral ailesinden ilk olarak 5 Kasım 1737 senesinde Kew şatosunda Galles Dük'ü Frederick William tekris edildi. Bu zat II. Goerges'un oğlu olup pederinden evvel ebedi meşrıka intikal etti.

1766 senesinden itibaren Kral ailesinin Franmasonluk cereyanlarına ve hareketlerine karşı alâkası tedricen artmıştır. III. Georges'un altı oğlu da Masonluğa intisap etmişlerdir. Bunlardan ikisi bilâhara IV. Georges ve IV. William olarak İngiltere tahtına oturmuşlardır.

Müteakkip kral nesilleri de Masonluğa karşı kuvvetli alâka göstermişlerdir. 1841 - 1910 tarihleri arasında yaşayan Galles Prensi iken İsveçte nuru ziyaya kavuşan VII. Eduard, biraderleri Albany ve Connaught Düklerini ve genç yaşta ölen oğlu Clarence Dük'ünü de mason yapmıştır.

Fransız Grand Orient'ının 1877 senesinde Localardan Mukaddes kitabın ve bütün ritüellerde ve resmi localardaki «Bütün Dünyaların Yüce Mimarı» ibaresini kaldırt-

mak hususundaki kararının tepkileri çok ehemmiyetli olmuştur. Bu kararla Masonluğun temel umdelerinin çiğnendiği ve Allah fikri üzerine dayanan eski ve yeni masonların an'ane ve tedrisatına karşı bir karar alındığı zehabı uyanmış bulunmaktadır.

İngiliz ve Fransız teşkilâtı arasındaki soğukluğun tesirleri, bu iki memleket askerlerinin omuz omuza savaştıkları Birinci Cihan Harbine kadar devam ve hatta daha ileriye de gitmiştir. İngiltere Büyük Locası, Fransız Grand Orient'ının atheist bir loca telâkki ederek, her hangi bir münasebet kurmaktan istinkâf etmiştir. Bu hal ise, dünya Masonluğunun sür'atle gelişmesine büyük bir engel teşkil etmiştir.

1784 senesinde bir çok müşküllerin iktihamı ile inşa edilen Büyük Loca binası, «Freemason Hall» bir yangın neticesinde temellerine kadar harap olmuş ve zengin eşya ve envanterinden bir parçasının dahi kurtarılması mümkün olamamıştır. Muvakkaten tutulan bina, her gün artan aza adedi karşısında küçük gelmeğe başladığından, Büyük Üstad 1919 senesinde yeni bir mabed binasının inşası fikrini ortaya atmıştır. Bu bina geniş, vasi' ve İngiliz Masonluğunun gerçekten sembolü ve Birinci Cihan harbinde ölen 4000 kadar İngiliz biraderin hatıralarını yade vesile olacaktı. 1 milyon İngiliz Lirasına malolan «Masonic Peace Memorial Hall» un temel atma töreni büyük merasimle 1927 senesinde icra edilmiştir. Büyük Üstadın, İngilterenin en büyük mimarı ve Londra St. Paul katedralının inşacısı olan Sir Christopher Wren'in çekici ile ve binlerce biraderin huzurunda üç çekiç darbesi vurması gerçekten görülecek bir hadise idi. Bu binanın inşaatı altı seneden fazla sürmüştür.

İngiltere Masonluğunun tedrici ve müstakar bir surette yükselmesile müvazi olarak, hayır işlerine de atfedilen ehemmiyet mütenazır şekilde artmış ve geniş bir

mahiyet almış bulunmaktadır. İngiltere de Masonluğa bağlı hayır cemiyetleri şunlardır :

1 — Fund of Benevolence

Büyük Loca imkânları dahilinde muhtaç biraderlere ve dullara yardımda bulunur.

2 — 1788 senesinde kurulan «Royal Masonic Institution for Boys» ve 1798 senesinde kurulan «Royal Masonic Institution for Girls» isimli müesseselerde masonların kızları ve oğulları okutulur, iaşe ve ilbas edilirlerdi.

3 — The Royal Benevolent Masonic Institution.

1842 senesinde kurulan bu müessesenin (Croydon ihtiyarlar evi) nde ömürlerinin son senelerini geçirmekte olan yaşlı biraderler ve hemşireler bakılmaktadırlar.

4 — «Freemason's Hospital and Nursing Home» da hastalanan biraderler ve hemşireler meccanen bakılırlardı. Bu hastahanede aynı zamanda bir hasta bakıcı mektebi de mevcuttur.

Bütün bu müesseseleri yaşatmak biraderlerin ihtiyari teberrüleri ile mümkün olabilmektedir. Elde edilen teberrüler ile ayrıca her sene bir festival de tertip edilmektedir.

İngiltere Kral ailesi, yukarıda da belirtmiş olduğumuz veçhile, Masonluk müessesesine daima itibar ve hürmet etmiştir. Kral altıncı Jorj ve biraderleri de genç yaşta bu mesleğe intisap etmişlerdir.

İngiltere Birleşmiş Büyük Locası, iftira, tecavüz ve taarruzlar hangi taraftan gelirse gelsin, bunlara cevap vermeği ve münakaşaya girişmeği şerefi ile kabili telif ad etmemiştir. Mamafih İrlanda ve Skoçya Büyük Locaları ile Birlikte ve müttefiken bazı beyannameler neşretmiş-

tir. 7 Eylül 1938 ve 7 Haziran 1944 tarihli beyannamelerde, mesleğin gaye ve münasebetleri izah edilmiştir.

Bu tetkikimiz sırasında, İngilterede eskiden mevcut «Odd Fellows» ve «Druide» isimli iki cemiyetten de bahsetmek faydadan hali olmayacaktır. Her iki cemiyet 18 inci asrın ortalarına doğru İngilterede doğmuş, evvelâ Birleşik Amerikaya ayak atmış, orada taazzuv ettikten sonra tekrar Avrupaya dönmüşlerdir. Her iki cemiyet fikir ve ritüel bakımından masonluğa benzer hususiyetler arzetmektedir. Şimdi bunları sırasile tetkik edelim :

1 — «Odd Fellows Cemiyeti»

Bu cemiyetin menşei ve ilk şekli hakkında malesef aydınlatıcı malûmat mevcut değildir. Rivayetlere göre, bir temsili müteakkip bir tiyatro artist grupu, sahnedeki kostümlerini giymiş olarak bir meyhanede içki içmişler. Halk bu grubu bu kıyafetleri ile «acayip» bulmuş. «Odd» kelimesinin karşılığı esasen acayip ve gariptir. Fellows sözü de dostlar, ahpablar demektir.

İlk zamanlarda eğlenmek ve hoş vakit geçirmek için kurulan bu topluluk, bilâhara bir yardımlaşma cemiyeti halini almıştır. Bu cemiyet kendisine has işaretler, parolalar ve dereceler ihdas ederek« Birleşik Odd Fellows» cemiyeti ismini almıştır. Bu cemiyetin kuruluş nizamnamesinde, maksatları şu şekilde tarif edilmektedir :

1 — Hastaları ziyaret

2 — Sıkıntıda olanlara yardım

3 — Ölüleri defnetmek

4 — Dullara ve yetimlere muavenet.

Cemiyetin diğer bir gayesi de, aynı maksatlarla mütehassis olarak birbirlerine ellerini uzatacak ve hayatın her safhasında bir birlerine sadıkane şekilde yardım edecek vazifeye bağlı ve iyi insanları bir araya getirmek olacaktı.

Odd Fellows Cemiyeti mensupları, kuruluş tarihlerinin 1725 ilâ 1750 yılları arasına isabet ettiğini ve parolalarının «Dostluk, Sevgi ve Hakikat» olduğunu ifade etmektedirler. Liverpool ve Manchesterde doğan bu cemiyetin bütün İngiltereye yayılması 1788 - 1790 senelerine tesadüf etmektedir.

Bu cemiyetin teşkilâtına gelince : Locaların bağlı bulunduğu müteaddit Büyük Localar mevcut idi. Her Loca üç derece üzerine çalışmakta idi ve her derecenin ayrı bir yaka rengi vardı. Bu üç dereceden evvel bir tekris derecesi ve bu üç derecenin fevkinde de Mason Şapitrlerine müşebbih üç derece daha mevcut idi.

Cemiyete alınacak olan hariciye, tekris derecesinde, yeni cemiyet içerisinde yeni ve hissi bir hayata doğacağı tedris edilir idi. Yaka rengi beyaz olan bu derecede mesai bir ön kademe teşkil etmekte ve çok zengin olan ritüel yazılı ve yazısız mesaiye taksim edilmiş bulunmakta idi. İşaret, lems şekilleri ve mürur kelimesi bu derecede öğretilmekte idi.

Derecelere gelince :

I inci Derece : Dostluk derecesidir. Açık kırmızı kenarlı beyaz yakadır. Derece sembolik olarak Hazreti Davut ile Jonathan arasındaki dostluğu tarif eder.

II. nci Derece : Kardeş sevgisi derecesidir. Açık mavi renkli kenarlı beyaz yakadır. Merhametli Samaritaine'i temsil eder.

III. üncü Derece : Hakikat derecesidir. Parlak kırmızı kenarlı beyaz yakadır. Bu derecenin sahipleri tam birader itibare edilirler ve vazifedarlar bunlar arasından seçilir. Bu derecelerin fevkinde Patrik dereceleri tesmiye edilen dereceler mevcut idi.

1 — Patrik Derecesi : Bu derece Dicle ile Fırat nehirleri arasında yaşamış olan göçebelerin çadırlı orduğah-

ları sembolik derecesidir. Hazreti İbrahim hayat yolunda insanlık sevgisini telkin eden bir rehber olarak temsil edilir.

2 — Altın Hayat Kaidesi Derecesi : Yaka rengi altın sarısıdır. Bu dereceye geçeceklere Hazreti İsanın, bilhassa şu sözü telkin edilir : «Başkalarının size yapmak istedikleri bütün şeyleri, sizler de onlara yapınız.»

3 — Kralî Kızıl Derecesi : Bu derece hakkında malesef malûmata tesadüf edilememiştir.

Kadınların da cemiyet mesaisine iştirâkleri arzu edildiğinden, 1851 senesindenberi bir kadınlar derecesi ihdas edilmiş olup bunun da ismi «Rebecca» derecesidir. Bilhassa Ahdı Atikte ismi geçen kadınların meziyetleri, bütün kadınlara örnek olarak gösterilir.

Erkeklerin muhtelif renkteki yakalarına mukabil, kadınlar penbe ve yeşil renkte fiyonklar taşırlardı. Arı kovanı ve güvercin bu cemiyetin sembolleri idi. Kadınlarınbu cemiyete alınmaları, bir işe sahip olmalarına, zihnen ve bedenen sihhatte bulunmalarına ve hüsnü şöhret sahibi olmalarına bağlı idi. Cemiyetin esasları ve maksatları hariciye tekris esnasında şöyle anlatılırdı : «Odd Fellows'lar birbirlerine mukaddes ve kopmaz bağlarla bağlı bulunan bir cemiyetin ferdleridir. Hayatın her safhasında, şeref, vazife ve vicdanları müsaade ettiği nispette kendilerini sadık birer dost ve kardeş olarak tanırlar ve tanıtırlar. Saadet ve felâket anlarında bir birlerine yardım ederler. İztirap ve sıkıntı içinde olanların yardımına koşarlar. Hastalara muavenet ederler, ölmüş olan kardeşlerinin dul karılarına ve öksüz çocuklarına yardım ederler ve onları himayeleri altına alırlar. Başkalarına iyilikte bulunmak «Odd Fellows» cemiyetinin yegâne maksadı sayılır.

Odd Fellows Cemiyetinin Şimali Amerikadaki gelişmesi tamamen başka türlü olmuştur. Kuvvetli ve enerjik

kurucusu Thomas Wildey, 1819 senesinde Baltimore şehrinde «Washington» locasını ve bilâhara başka yerlerde de localar kurdu. Kendisinin müzahereti ile kurulmamış olan diğer locaları da birleşmeğe davet etti ve buna muvaffak oldu. 1825 senesinde Wildey Birleşmiş Amerika Milli Büyük Locasının Büyük Üstadı oldu. 1840 senesinde İngiltereye yapmış olduğu bir seyahatte Amerikadaki Locanın istiklâlini temin etmeğe muvaffak oldu. Wildey yalnız eski an'anelere sadık kalarak yalnız yard ma muhtaç aza ve onların ailelerine yardım etmekle kalmadı, bilhassa insan karakterinin güzelleştirilmesi vadisinde büyük gayretler sarfetti.

Wildey 1861 senesinde öldüğü zaman arkasında muazzam bir eser bırakmış bulunuyordu. Cemiyetin azası yarım milyona baliğ olmuş, bütçesi 20 milyon doları tecavüz etmişti. Bu paradan 9 milyon dolar muhtaçlara yardım için sarfedilmiş bulunuyordu.

Odd Fellows Cemiyeti halen de Amerikada en kuvvetli cemiyetlerden biri olarak yaşamaktadır. Fevkelâde zengin bir cemiyettir. Eytamhaneleri, terbiye enstitüleri, kütüphaneleri, mezarlıkları ve toplantı salonları vardır. Bu cemiyet Orta ve Cenubî Amerikaya ve Avustralyaya kadar yayılmıştır.

Bu Cemiyetin Anglo-Sakson memleketleri haricinde taammümü biraz yavaş olmuştur. İlk «Odd Fellows» Cemiyetleri 1871 senesinde İsviçrede, 1878 senesinde Danimarkada ve 1895 senesinde İtalyada kurulmuştur.

Bu cemiyeti Almanyada kurmak fikri başlangıçta büyük revaç görmüş ise de ve 1869 senesinde bilfiil kurulmuş olmasına rağmen, Fransız - Alman harbi inkişafını geciktirmiştir.

İlk Loca 1870 senesinde Stuttgart şehrinde kurulmuş ve bunu 1871 senesinde Berlinde kurulan Germania locası takip etmiştir. Almanya İmperatorluğu Büyük Locası

ise 1892 senesinde Frankfurtta kurulmuştur. Almanyadaki Odd Fellows Locaları 1881 senesinde büyük bir kongre aktederek aralarındaki ihtilâfları hal ve fasletmeğe çalışmışlardır. Bu cemiyetin neşrettiği ilk mecmua, Leipzig şehrinde ve 1877 senesinde çıkmıştır. Bu cemiyetin de umdesi, din ve milliyet farkları fevkinde kardeşler arasında müsamahayı tamim etmek idi.

Bu cemiyeti Franmasonluktan ayıran yegâne faktör, Franmasonluğun insanın esoterik (= deruni) tekamülünü temin etmeğe uğraşması, buna mukabil Odd Fellows Cemiyetinin, azasından fiili ve hayırlı eserler meydana getirmesini talep etmesidir. Meselâ azanın çocukları terbiye müesseselerine, sayfiyelere gönderilir, zayif ve hastalıklı çocuklar sanatoryomlarda bakılır, dullar muavenet görürler. Bütün bu işlere bakacak komisyonlar da kurulmuştur.

Yalınız masonluğun umde ve gayelerinin aksine olarak bütün bu yardımlar Odd Fellows Cemiyeti azasına ve onların mensuplarına yapılmaktadır.

Bu cemiyete mütenazır ikinci bir cemiyet daha mevcut olup ismi « The Ancient Order of Good Fellows » (= Kadim eyi dostlar cemiyeti) dir. 1829 senesinde New Yorkta kurulmuştur. Çok tevessü etmiş bir teşkilât olup Amerikada Milli bir Büyük Locası vardır. Parolası «İman, Sevgi ve Ümit» tir. Tekris derecesinden başka beş derecesi daha mevcut olup renkleri yeşil, penbe, mavi, carmoisin ve altın sarısıdır.

(Devamı var)

Üstadı Muhteremlik Vasıfları [*]

İnsanların kardeşliği münhasiren kardeşlerin insanlığı üzerine müesses olduğundan, her Üstadı Muhteremin birinci vazifesi, Masonluğa daha fazla insan almaktan ziyade insanlara daha ziyade Masonluk aşılamak olmalıdır. Her derecenin ma'na ve gayesini öğretmek zahmetine katlanmadan yalnız üç ritüelik derecenin tatbikatını programına almış olan Üstadı Muhterem, mevkii ve vazifesinin icapları hakkında pek basit bir bilgiye sahip bulunuyor demektir. Yeni tekris edilmiş bir biraderin, Masonluğun kendisinden neler beklediğini ve gaye ve maksatlarının neler olduğunu bilmemesine taaccup edilmemelidir. Masonluğun gaye ve maksatlarına, ancak her biraderin bu maksatları bilmesi ve bir şahıs olarak kendisine terettüp edecek olan vazifeleri tam ma'nasile müdrik olması sayesinde, erişmek mümkün olabilecektir. Bir Mason bidayette, Franmasonluğun tarihçesi ve gelişmesi, vazife ve mes'uliyetler ve erişmek istediğimiz gayeler hakkında bilgi sahibi olmayabilir.

Dolayısiyle, Üstadı Muhterem, yalnız biraderlerin ilgisini çekmekle kalmamalı, hasta olan veya devam etmeyen biraderleri,dul hemşirelerimizi, müstakbel namzetleri bizzat veya bir vekili vasıtasiyle aramalıdır. Ritüeli tamamlamak üzere münasip bir tedrisat programı hazırlamalıdır. Üstadı Muhteremlik vazifesi gerçekten çok ağır bir vazife olup hafiften alınması kat'iyen caiz değildir.

(*) The Masonic Record'dan Çeviren : Faiz Poroy B.:.

BAŞKA MEMLEKETLERDEN HABERLER

Birleşik Amerika :

George Washington Üniversitesi 7 Haziran 1961 günü Cenup Juridiction'u Yük.·. Şurası H.·. B.·. A.·. i Luther A. Smith B.·. e Fahrî Hukuk Doktorluğu payesini tevcih etmiştir.

Bu münasebetle Smith B.·. in memleketine, F.·. M.·. luğa ve maarife yaptığı hizmetler övülmüş, san'at, yazı ve ilim adamlarından seçilmiş binlerce davetli huzurunda değerli yardımları birer birer anılmıştır.

Törende hazır bulunan Cloyd H. Marvin B.·. üniversitenin emeritus başkanı ve Hâkim Büyük Amirin maarif müşaviri sıfatiyle Smith B.·. i saygı ile övmüştür.

Merasim akşama doğru Üniversitenin mutemetler heyeti başkanı tarafından Üniversitenin o tarihe kadar fahri Hukuk Doktorluğu payesi verdiği yedi Amerikalının huzuru ile şerefine verilen ziyafetle sona ermiştir.

*
* *

Mab.·. binasının müstesna bir ziyaretcisi :

7 Haziran Çarşamba günü Washington Yük.·. Şurası için zevkli bir sürpriz günü olmuştur. Philipinler Yük.·. Şurası Hâk.·. B.·. Amiri Pek Muk.·. B.·. Cornaro Benitez, 33 o gün Şurayı ziyaret etmiştir.

Kendisi G. Washington Üniversitesinin Smith Üs.·. da tevcih ettiği Hukuk Doğtorluğu merasiminde de hazır bulunmuştur.

B.·. Benitez Manila'da ileri bir Üniversitenin de başkanı ve memleketinin tanınmış bir maarifcisi; aynı za-

manda muvaffak olmuş bir iş adamıdır. Kendisi Hür ve Kabûl Edilmiş M.·. W.·. Bü.·. Locasının eski H.·. B.·. A.·. idir.

*
**

Washington'dan yankılar :

Washington Eyalet Mas.·. nde Skoç Ritine bağlı BB.·. in zikre değer faaliyetlerinden biri de eyalet kanunlarına göre George Washington Foundation adı altında, gayesi maarife hizmet olmak üzere, tesis edilmiş olan mahdut mes'uliyetli müessesedir.

1921 yılında kurulmuş olup kâr amacı güdmeyen bu anonim şirket, Skoç Ritine bağlı BB.·. den teşkil edilmiştir. Amerikan halk okullarında, parti, renk, millet ve mezhep gayreti güdmeksizin her çeşit halk çocuğunu yetiştirmek gayesine hizmet eder.

Bu müessese ne bir Mason Locasının nede Localar grubunun malı olmayıp sadece bu localara mensub üyelerin işbirliği sayesinde idare edilir.

Halen üye sayısı 107 kişiden ibarettir. Ölümle boşalan yerlere her yıl yeni üyeler seçilir. Müessesenin hayatını korumak ve azasını faaliyette tutmak emeli ile bu usul uzun mülâhazalar neticesinde tercih edilmiştir. Hayattaki her üyenin aidat teahhüdü asgari on dolardır.

Sermayesi gayri menkullerden, bağışlardan, üye aidatından ve âbideler gelirinden temin edilmiştir. Kuruluştan itibaren toplanan sermaye ve tahsisler münasebet düştükçe halka açıklanmıştır.

Her türlü yardım için idare kurulunun kararına müracaat edilir. İlk sermaye ve yedek akçe yekûnu 196.545 Dolar olup 750.000 Dolarlık bir limit içinde çalışılmaktadır.

Müessese kabul ettiği prensiplere uyar derecede istidat ve kâbiliyet gösteren lise derecesendeki kız ve erkek öğrencilere burs vermekte, bütün okuma, okutma,. kitap ve malzeme masraflarını de ödemektedir.

Bursa layık öğrencileri seçmek vazifesi mutemetler heyetine bırakılmıştır. Yardım hadleri cemiyet için istikbal va'd eden öğrencinin şahsi kabiliyeti ve malî ihtiyaç derecesine göre tayin edilmektedir.

Müessesenin mutemetler heyeti Yük.:. Şura ve Konsistuvar azalarından dokuz Üs.·. dan ibarettir.

*
**

Los Angeles'de yeni bir Mab.·. :

California Muh.·. B.·. Locası pek yakında Los Angeles şehri Wilshire bulvarında yeni bir M.·. binasının ilk köşe taşını bir çok tanınmış Muh.·. Üs.·. lar huzuru ile koymuştur.

*
**

Umumî hizmetlerde M.·. ların rolü :

Kuzey Carolina B.·. Locası 29 Nisan 1961 günü Spartanburg nahiyesinde inşasına başlanan nâhiye mahkeme binası, Belediye dairesi ve kütüphane binasının temel atma törenine bir hey'etle iştirâk etmiş ve Bü.·. Üstad merasime riyaset etmiş, Belediye Reisi de o günü «Köşe Taşı» - temel atma günü - olarak ilân etmiştir.

*
**

A. A. O. N. M. S. Shrine M.·. ları milli idare merkezi :

Chicago'da 830.000 Shriner Mas.:. u ve bunların sakat çocuklar için tesis ettikleri 17 hastahanenin idare merkezi North Michigan Aveune'de yeni merkez binalarına taşınmıştır. 1800 metre kare bir saha işgal eden

bu yapı 1876 dan beri teşkilâtın beşinci milli ofis idare merkezi olmuştur. Bundan evvelki merkezler New York, Boston, Richmond ve Wacker Drive de tesis edilmiş idi. 40 kişiden ibaret olan idare heyetine B.:. Saunder riyaset etmektedir. Bu bina bir yıl önce National Cach Register Company'den satın alınmış ve bir komitenin nezareti altında tadil edilmiş bulunmaktadır.

*
**

Çocuklarda kalb hastalıklarına karşı koruma müessesesi :

Dostluk, yardım severlik ve kardeş sevgisinin ışığı altında Washington eyaleti Royal Arch Masonları B.:. Şapitri geçen Mayıs ayında yıllık toplantı günü büyük ve ciddi bir projenin tahakkukuna teşebbüs etmiş, Seattle de B.:. Dr. Krantz'ı «Royal Arch M.:. ları Çocuk Kalp Hastalıkları Müessesesi»ni kurmağa memur etmiştir. Bu müessese doğumdan onbeş yaşına kadar kalbinden muztarip çocuklarla meşgul olacak ve ücretli tedaviye geliri müsait olmayan ailelerin çocuklarını kabul edecektir. Yardımda ırk, renk veya mezhep farkı gözetilmeyecektir.

Bu teşkilâta muvazi olarak Shriner M.:. ların sakat çocuklar için kurduğuna benzer bir kârsız şirket kurmaya karar verilmiştir.

Müessesenin yeni bir hastahane kurması düşünülmemiş olup hasta çocuklar mevcut hastahanelerin tesislerinden istifade suretiyle tedavi edilecektir.

Müessese Royal Arch üyelerinin yardımı ile yaşayacak bağış, hediye, nakit ve her türlü yardım sayesinde geliştirilecektir.

Royal Arch M.:. ları benzeri bir teşkilâta sahip olmayan M.:. teşkilâtlarını kendilerine katılmaya ve yardıma davet etmiştir.

*
**

HABERLER

Kadim ve Kabul Edilmiş Skoç Riti Masonik Akademisi 22 - 24 Eylül 1961 tarihlerinde Almanyanın Frankfurt şehrinde 11 inci toplantısını yapmıştır. Büyük bir birader topluluğunun iştirâk ettiği bu çalışmalarda muhtelif biraderler tarafından çok önemli konferanslar verildiği gibi, Almanya Süprem Konseyinin kurulması ve Anayasası müzakere edilmiştir.

Schascha B.·. tarafından Almanya Süprem Konseyi Anayasası ile Amerikan Süprem Konseyleri Anayasası arasında yapılmış olan mukayese çok ilgi çekmiştir.

3 gün devam eden bu mesaide biraderler bütün yemeklerini mahfelde ve hep birlikte yiyerek tesanütlerini arttırdıkları gibi, toplantılar haricinde de serbestce görüşmek fırsatını bulmuşlardır.

Başkalarını tanıyan akıllıdır.
Kendisini tanıyan hâkimdir.
Başkalarını yenende Kuvvet vardır.
Kendisini yenen kuvvetlidir.

*
**

İstediğini yaptıranda irade kuvveti vardır.
Mütevazı olan insanda zenginlik vardır.
Mevkiini muhafaza edende sebat vardır.

*
**

Ölümile unutulmayan insan ise yaşamaktadır.

Laotse (Kadim Çin Filosof'u)

Ebedi Meşrika İntikal Edenler

Adları	vefat tarihleri
Ferit UP	10 Temmuz 1961
Nedim Nazmi GÜRMEN	26 Haziran 1961
Memduh Mazlum ALANBEG	13 Ağustos 1961
Munib SAYİD	7 Ağustos 1961

Adları ve soy adları ile vefat tarihleri yukarıda yazılı üsdatların Ebedî Meşrika intikal etmiş olduklarını derin teessürle haber alan Dergimiz merhumlara Yüce Tanrı'dan mağfiret niyaz eder ve akrabalarıyla dostlarına baş sağlığı diler.

Fiatı 125 Kuruş